

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

publica avui un número extraordinari de dotze pàgines.

EL TEMA DEL DIA

Els escàndols municipals

Hi ha un problema d'ètica política que des de l'adveniment del règim republicà ha estat utilitzat pels seus adversaris amb molta freqüència i batejat per ells amb un mot gràfic i popular: el mot «enxufisme». Aquest és un tema d'una gran complexitat. S'hi adjunta una part de raó davant d'abusos veritables i una part de sorpresa culpable que és molt curiós de constatar. A part el fet que escandalitzin sots i gratificacions que a qualsevol país — amb menys «avara poveria» que el nostre — semblarien mesquins per a les altes magistratures que els usdefruïten, i a part de la necessitat evident i plena que els càrrecs de compromís i de transcendència fossin ocupats l'endemà del 14 d'abril pels triomfadors — que es pensaven, doncs? — és evident que en la consciència, o millor dit en la subconsciència del ciutadà mitjà hi havia, al temps de la monarquia, una mena de noció obscura d'inferioritat que feia trobar lògic fins a cert punt que els alts càrrecs de la Nació se'ls repartissin els senyorosos i els militars. En canvi, quan l'endemà del nou règim el ciutadà mitjà va veure aquell seu igual — obrer, buròcrata o artista — elevat-se per l'esforç del seu talent a les altes magistratures del país, aleshores aquest ciutadà va concebre la fòbia de l'enxufisme per tal com ell se n'adonava que un que era el seu igual s'havia remuntat per sobre d'ell i en certa manera això vexava la seva pesera mental.

Altrament aquesta fòbia és d'ací i de tot arreu; d'avui i de sempre.

Les murmuracions i les facècies sobre la vida municipal són tan velles com el mateix municipi. Però sembla que ara ja hem arribat a un grau que ens omple d'esperances. Car no hi ha dubte que els abusos moren per llur pròpia enormitat. És llur mort natural, que sempre els arriba tard o d'hora. Quan tothom es plany d'un mal senyal que tenim prop el remei.

Ha estat el senyor Aymami qui damunt de les pànes de *La Publicitat* ha puntualitzat una sèrie de fets: que d'ençà del 14 d'abril la fauna burocràtica del nostre Ajuntament s'ha vist enriquida per 850 nous exemplars; que molts d'ells són analfabets o d'edat o situació antireglamentària; que la coincidència de certs benestars econòmics amb l'obtenció de la dignitat edilícia no és prou clara; que un allau de 300 nous personatges s'agita entre bastidors esperant un torn favorable...

El mal de l'Ajuntament de Barcelona, com hem dit, no és però d'ara sinó de tot temps, i el que és més lamentable del cas és que amb aquests procediments no es desacreditin uns quants senyors sinó la pròpia institució municipal.

La probitat edilícia és, doncs, una de les principals coses que haurien de vigilar els capítols de partit si no volen veure's barrejats en el concepte que la majoria de la gent té, no d'un senyor determinat, sinó del regidor en general. I en això l'Esquerra i la Lliga han donat recentment un exemple. Però, al mateix temps, en tractar aquests afers s'ha de tenir un punt de mira més alt que el d'un partit que està en el govern, al qual s'ha de combatre costei el que costi. S'ha de denunciar l'error i s'ha de procurar evitar-lo; però s'ha de tenir compte que el ciutadà no faci una confusió entre tots els regidors i passi pel mateix sedàs persones que de la política en fan un mitjà de viure — de les quals n'hi ha a tots els partits — i altres que són d'una honradesa ben acreditada — i de les quals també n'hi ha a tot arreu.

Però si hem parlat d'aquest afer, és sobretot per a remarcar l'estat d'ànim dels catalans en l'actualitat. Fins ara pel català mitjà, l'home que vivia d'un sou de funcionari de l'Estat era un home sense personalitat pròpia, un ésser gairebé despreciable que assegurava la seva vida per un modest sou i no massa feina, i tenia les idees més tronades d'aquest món.

I tot d'un cop veiem que a la gent els ha entrat un amor excessiu al funcionari. Naturalment que aquest estat d'esperit que potser respon a un estat de lògica humana no és nou d'ara. El que passava — i d'això en venia el concepte que del funcionari tenia el català mitjà — és que les probabilitats d'obtenir un lloc en l'Administració estaven reservades a aquells que s'avenien a militar a un partit que no s'avenia amb el sentir de la majoria dels catalans. I ara, en entrar el govern de la ciutat a mans d'homes populars, aquesta repugnància a tenir un sou que li permeti anar fent la viu-viu ha desaparegut totalment, i veiem que per un càrrec de «plantilla» es fan coses inimaginables.

Aquest delit per entrar a l'Administració serà encara més patent en el moment d'aprovar-se l'Estatut i, com que no és patrimoni de cap partit, es posarà de manifest sigui qui sigui el vencedor de les properes eleccions.

Dues coses per tant és d'esperar que canviïn en els temps a venir. Primer que el ciutadà no vegi com únic recurs de la seva vida un lloc a l'Administració; i segon, que la qüestió dels funcionaris deixi d'ésser

una arma política, tant pels que governen per acontentar els seus partidaris com per l'oposició per titllar d'immorals els seus adversaris.

L'Administració és més important que tot això, i cal no oblidar que una bona administració assegura per molts anys, contra totes les embranzides, la permanència d'un estat o d'un règim.

Per què no parlar, finalment, de la llarga

La Casa Gran

estada del senyor Lerroix entre nosaltres? Però, ens adonem que, aquest cop, les anades i vingudes de l'ex-emperador del Paral·lel no han tingut gens d'importància. La prova és que ningú, tret dels diaris del seu partit, no n'ha parlat ni n'ha fet cap comentari.

Don Alexandre ha transportat la seva art oratòria tenoresca i voluble per diverses parts de Catalunya. Ignorem si, als seus anys, encara percep el que li passa pel voltant. Però per poc que no badi, deu haver-se convençut que el lerroixisme, a Catalunya, és una peça de museu, i de museu secret.

A Barcelona, uns domossos a un principal del Passeig de Gràcia; a Tarragona, uns xiulets; arreu, un mig-riure, han delatat el pas de l'ex-personatge. Però ningú no n'ha preguntat més detalls, ni s'ha interessat per altra cosa que per alguna anècdota risible del viatge.

L'imperi del Paral·lel ja no és d'aquest món.

Convé que els catalans ens acostumem a plantar cara a d'altres enemics més seriosos. El lloc dels radicals, a MIRADOR, ja no és l'editorial, sinó el *Mirador indiscret*, on es col·leccionen les coses inofensives i pintoresques.

De Dijous — a Dijous

Fingiríem si ens féssim els desmenjats davant dels 93 reportatges que ens han arribat en resposta a la convocatòria del concurs organitzat per MIRADOR, amb la finalitat de descobrir nous escriptors aptes per a conrear aquest gènere de literatura.

Posats en aquest pla de sinceritat, declararem també que en concebre i redactar les bases del concurs no ens animava pas un optimisme gaire gran respecte els resultats de la nostra provatura. Els escrits que s'adaptin a aquest gènere que hem convingut d'anomenar «temes de segona pàgina» no són pas els més fàcils, malgrat les apariències vulgures fer semblar el contrari. En un article sobre o al marge d'un fet literari, artístic, polític, etc., és molt fàcil de dissimular, per part dels autors, un estil confús i unes idees més confuses encara. En canvi, en un reportatge directe i viu, el literat es veu obligat a ensenyar les cartes, car difícilment donarà la impressió de les coses vistes, si per endavant no les ha sabut copsar amb exactitud i si després no disposa d'un estil transparent per a traslladar amb netedat la visió damunt del paper.

Doncs bé; molts dels concursants de MIRADOR han demostrat posseir les qualitats per nosaltres cercades. En una llegida primera, abans de jutjar mèrits, hem observat com alguns dels reportatges tramesos es destacaven per llur simplicitat i exposició objectiva; en una paraula: naturalitat.

Podríem gairebé afirmar que només amb això considerem ja coronat per l'èxit el nostre concurs. Si MIRADOR representa quelcom dintre la vida espiritual catalana és precisament aquest odi a l'afectació, a la pose i a la carrincloneria. La nostra posició davant la vida del país és d'una modestia i d'una naturalitat, que resta molt de temps incompresa per certa gent, la qual, acostumada als catifols solemnes i pseudo-transcendentals, no es sabia avenir que arribés a la palestra un setmanari que parlava un llenguatge normal i de sentit comú.

Per això ens enorgulleixen alguns dels reportatges tramesos al concurs. Llurs autors demostren que han comprès la lliçó nostra i que en un moment donat saben encarar-se amb les coses i després contar-les naturalment i sense enfarques.

Es clar que això no és tot. Tot i essent moll, és només mig camí de la literatura. Perquè de vegades, la virtut de la senzillesa cau en pecat de sequedat. En possessió de la primera matèria, cal comentar-la, sense necessitat d'arribar-ne a la desnaturalització. I allò que falla en molts dels concursants és la gràcia a saber relligar i valorar un seguit de dades bones, per tal de bandejar l'aire enumeratiu.

D'altres treballs rebuts, es pot dir que peguen pel cantó contrari. Domina en ells un excés de cuina, en perjudici de la puresa dels elements essencials. Llurs autors han escrit sota la preocupació de l'estil, sense veure que aquest no és sinó un producte natural, i que és inútil manllevar-lo ni convocar-lo a data fixa.

En l'elecció de temes hem notat una certa coincidència, excusable en les circumstàncies. MIRADOR ha llençat la seva convocatòria gairebé en ple estiu, estació la més propícia a l'extracció de temes de segona pàgina. Si demanàvem que els participants ens contessin coses vistes, no ha d'estranyar-nos que hagin portat els ulls i el pensament vers allò que tenien més a l'abast de la mà.

Podríem fer encara alguna altra consideració, però potser envariem el terreny dels encarregats del veredict del concurs que aviat serà fet públic. Nosaltres no tenim cap més propòsit que el de donar les gràcies als noranta tres amics que han confiat en el criteri de MIRADOR, per tal de saber el mèrit dels seus reportatges.

MIRADOR INDISCRET

Un hoste

Una de les moltíssimes denúncies rebudes per les autoritats, d'amagatalls del general Barrera, situava el sinistre ex-virrei a la casa que té a Blanes l'opulent i generós carboner Vicents Coma Ferrer, que en tot temps s'ha gloriat d'estar bé amb els que manen, valgui el que valgui i costi el que costi.

La denúncia ofería versemblança: ningú no ignora les estretes relacions d'En Coma Ferrer amb el general Martínez Anido i altra gent d'aquesta mena; per afegidura, el denunciant senyalava el fet que, des de feia poc, a can Coma es consumia més peix de l'acostumat, i això indicava que hi havia algun hoste.

No calgué un registre gaire a fons de la casa per trobar-hi el convidat; ara que no era el que es cercava: l'hoste de l'home de negocis era el diputat Grau Jassans.

Excessos poètics

Els tiernos retoños d'ambdós sexes, posat que no poden cabrejar per la «Peña Blanca» ni pel «Círculo Tradicionalista», es dediquen a una mena de Jocs Florals clandestins mitjançant la tramesa de composicions humorístiques a guisa de la famosa correspondència coneguda per la cadena. Un dels darrers versos circulats, a jutjar per la data de la còpia que hem rebut, diu:

¿Quién tiene el mejor pandero?
—Cordero.
¿Y quién descuartiza a España?
—Azaña.
¿Hay un ángel irrisorio?
—Ossorio.
Pues que sobran es notorio,
Cordero, Azaña y Ossorio.

Del cesarismo imperante,
¿quién ampara los desmanes?
—Los patanes.
¿Dónde están los caballeros?
—Todos en Villa Cisneros.

Preveiem que el G.A.T.C.P.A.C haurà d'activar la producció de les cases transportables del tipus exposat a la plaça Berenguer el Gran, perquè és evident el desig que tenen els nostres ninos bien d'engrosir el cens del poble adoptiu del comde de las Quemadas, del marquès de Gandul i del duque de Grimaldi.

Caça i pesca

La lerroixista Noche, oportunament, destacava en *manchette* aquestes frases del discurs d'Azaña a Santander: «Nosotros, en el partido de Acción Republicana, tenemos correligionarios, cooperadores; amigos, jamás.» «De mí, ni dentro del partido, ni fuera del partido, nadie puede esperar nada, absolutamente nada.» La invitació a entrar al partit radical, adreçada a tots els que esperen, no pot ésser més clara.

Justícia social per als pastors

A Núria, a rebre els parlamentaris ara fa quinze dies, hi havia una colla de pastors de pessebre que feien d'allò més bonic. Un d'ells es mostrà extraordinàriament intrigat per saber qui era aquella dama que mostrava un interès tan extraordinari per ells a través de l'atenció constant dels seus impertinents de carei. Quan va saber que era diputada i socialista, es disposà a no deixar-se perdre l'avinentesa — ocasions com aquesta no se'n presenten tots els dies

— d'exposar les aspiracions i les queixes de la seva classe.

Es presentà davant de Margarita Nelken i li contà, amb un castellà del qual calia apreciar la bona voluntat, la vida dels pastors del Pirineu, vida migrada a causa del guany esquilat.

—¿Cuánto ganan? — li preguntà la parlamentària socialista.

—Siete pesetas — contestà el pastor.

—¿Semanales?

—Diarias.

—Si por eso se apuran, ¿qué harían ustedes en el caso de los pastores de mi tierra, que ganan treinta duros anuales?

—Treinta duros?

—Sí, anuales.

—¡Ah! Pues han de procurar que los aumenten.

Del mal el menys

Afortunadament, els tripulants i passatgers del *Zeppelin* van fer només una parada de quinze minuts a l'aeròdrom. Si haguessin decidit parar un parell d'hores per visitar Barcelona, no haurien pogut arribar ni al Prat.

Una certa personalitat deia: —Ara s'han endut una agradable impressió de Barcelona. Tot això hi hem guanyat.

Canvi de ruta

A les sis del mateix dia va arribar a l'aeròdrom un aviò del servei de passatgers. Aquests van baixar de l'aeroplà, van muntar a l'autocar que els esperava i van emprendre la marxa cap a Barcelona.

Dues hores després encara no havien passat del Prat. Alguns dels passatgers estaven tot anguniosos. I n'hi hagué un que volia que li torressin els diners.

—Ens van dir — cridava — que ens durien a Barcelona i ens han dut a l'Àfrica...

Lluita de classes

Entre l'element femení del Partit d'Esquerra Republicana, hi ha una lluita intestina, i tot perquè la senyoreta Maria Teresa Gibert s'exhibí d'una manera tan manifesta al Congrés del Partit.

Ara les seves companyes preparen un gran miting feminista, i treballen intensament per tal de tenir les toilettes a punt.

Els programes, que ja s'estan imprimint, podria ésser que diguessin el següent: «El vestit que llueix la senyoreta Arquimbau és de la casa Rodríguez.»

Les sabates que usa la senyoreta Gibert són de la casa Raspall.

El capell de la senyoreta Bargalló és de la casa Martí Martín, i així successivament.

Aquest miting serà donat a la sala del Coliseum i l'entrada per rigorosa invitació. La sala estarà perfumada amb *Souvenir de France* de la casa Pivet, de París, perfum cedit expressament per a l'acte.

En Fontbernat redueix l'exèrcit

Els Cents Homes d'En Fontbernat han estat acomiadats pel seu cabdill, el qual ha format un chor amb vint homes professionals — vint feres, com diu el mestre — que aviat donaran prova de la seva disciplina i tremp cantador.

Interrogat En Fontbernat sobre els motius que l'han impulsat a reduir els seus incondicionals cantaires, respongué: —L'Azaña en el seu darrer viatge em digué que els exèrcits reduïts eren més eficients, i ara vaig a fer la prova!...

Tres interpretacions

Davant del local de la Lliga, el dia que En Ventosa pronuncià la seva conferència, tres greus senyors criden un taxi. El més jove dels tres, polític del segon equip, diu al xofer:

—Al Pompeia!
El taxi anà passeig de Gràcia avall fins que una veu interior — de l'interior del cotxe — increpà el del volant:
—Però on ens porteu, home de Déu?
—No m'han dit al music-hall Pompeia?
—No! Què us heu pensat? Al Pompeia de Gràcia!
El taxi girà cap amunt, i, en arribar a la Diagonal, inicià tombar cap al convent de Pompeia.
—No sigueu tan extremista, jove — féu la veu potent d'En Pere Rahoia —. Ni al music-hall ni al convent, home. Anem a un lloc més moderat: al Coliseu Pompeia, de la Travessera.

La cucanya de l'Estatut

La concessió del nostre Estatut ha deixat la porta oberta al de Bascònia. Tan oberta, que el mateix Indalecio Prieto hi ha passat tot cofol, ell i la seva panxa, després d'aquelles rebequeries d'abans.

El propietari d'El Pueblo Vasco, el diputat nacionalista senyor Picavea, ja ho preveié el darrer juliol en el discurs que pronuncià a la Torre Jaume I en el banquet celebrat per la Conferència Monetària Espanyola:

—Cuando mis compatriotas me vienen con exigencias, yo calmo su impetuosidad diciéndoles: «Calmá, amigos; el Estatuto es una cucanya; los catalanes, subiendo, retrocediendo, volviendo a subir y volviendo a retroceder, lo están desengrasando de tal modo, que cuando ganen el pollo de la victoria — en este caso el Estatuto — el palo habrá quedado más seco que una astilla. Imaginaos, amigos, si nos será fácil entonces a nosotros la ascensión: la recompensa! Dejad, pues, que los catalanes trabajen para nuestro triunfo...»

—Hostes vingueren...
—Sí, noi: això vol dir que podem tocar el dos

Diàleg sobre la Transatlàntica

Vivim, amic lector, a una terra feliç: la terra de l'optimisme. Ja us haureu adonat que en aquest país beneït, tot el que no troba les coses de color rosa, immillorables i admirables, és immediatament considerat per l'optimisme ambient (sempre tan eixerit i perspicaç) com a pessimista. Es que, realment, el pessimista és inaguantable.

Acabem de tenir la sort, justament, de descobrir un exemple d'aquest tipus, home molt entès en tot el que es refereix a la marina mercant espanyola. Amb la típica brutalitat d'expressió que caracteritza aquests senyors, el nostre interlocutor, sense més ni més, començà així:

«Espanya, Estat marítim, és un país sense marina mercant... Curiosa paradoxa que a molts estranyarà!

«Que entre les marines del món, l'espanyola ocupi el dotzè lloc, que aparegui posseint un milió dues centes mil tones de vaixells, tot això no vol dir res—continuà—. A tot estirar serà una prova del poc valor de les estadístiques per a donar una noció exacta de les coses, de llur vàlua relativa. Car el que interessa és la utilitat per a l'economia de la nació, l'eficiència real, en suma, que aquella marina té. I aquesta eficiència...

«Si fem l'anàlisi acurada de la situació—prosseguí—, ens queda una impressió desastrosa. Aquest pobre país marítim (1) en realitat és limitat—tret de comptades i honorables excepcions— a tenir uns vaixells de cabotatge o de càrrega (els grans transatlàntics no existeixen) que resulten onerosos, car estan ja passats de moda tècnicament.» I amb somriure de triomf afegí: «I és clar, aquests vaixells envellits tenen alguns petits defectes, de certa importància en el món marítim: gasten molt més combustible, caminen lentament, i, per ells, la tarifa d'assegurança del Lloyd és més elevada, car, tractant-se de carraques més pròpies pel desgús que per córrer per mar, els perills de pèrdua són molt més elevats...»

Tot escoltant el meu interlocutor, em vaig recordar del que ha dit, fa quatre mesos, cert ministre, derrotista sens dubte també, car s'expressava en termes no gaire més entusiastes que el meu pessimista: «és una vergonya—deia—haver de pagar a l'estranger 300 milions anuals de pessetes de nòlts perquè ens vegem obligats a transportar les mercaderies en vaixells que no són espanyols...»

«Encara que jo ja no volia escoltar-lo més, el meu pessimista s'estentà a continuar col·locant-me les seves lamentacions. Em digué que la situació de la marina de càrrega encara és brillant si la comparem amb la dels serveis transatlàntics.

«En aquest terreny, Espanya, a desgrat dels milions d'habitants que poblen els immensos territoris que constitueixen les seves ex-colònies, a desgrat dels nombrosíssims espanyols que hi viuen, a desgrat doncs d'enormes interessos econòmics que hi té, Espanya sempre ha fet un paper ben poc brillant. Després de la guerra només hi havia dues companyies que realitzaven el servei transatlàntic: la Pinillos, Izquierdo y Cia, i la Companyia Transatlàntica. La Pinillos feia navegar uns quants vaixells dels temps de la picor, com el *Balmes*, el *Barceló* i altres per l'estil. Un jorn, felicitant, la Pinillos plegà i el seu brillant estol desaparegué de les rutes oceàniques. Quedà encara la Transatlàntica. Uii, la Transatlàntica! Sobre aquesta si que us podria dir un munt de coses més espèrrants unes que les altres! Coses que només passen al nostre país! Coses que semblen increïbles, d'un altre planeta...»

Però jo vaig plegar. M'estimo més la gent optimista, i, a més a més, prefereixo donar als meus lectors lectures estimulants...

Aquell dia estava de sort. Als pocs passos del lloc on m'havia acomiadat del meu home, em trobo amb un altre amic, no menys entès que ell en qüestions marítimes, però d'un optimisme a tota prova.

Li vaig contar el que m'havia dit l'altre i es va indignar. Em tregué l'amargor que m'havia deixat el pessimista i no dubto que també al lector li passarà igual...

«Com! Li han parlat malament de la Transatlàntica? Però això és una enorme injustícia! Si a la Transatlàntica els que manen són «pròceres» de la més distingida noblesa real! I prou que es veu pertot arreu la influència dels mètodes i de l'honoradesa d'aquells honorables cavallers!

«Bé podeu dir que aquella empresa era una benedició que el cel ens havia enviat! Tota la dinastia dels fundadors i propietaris és constituïda per una sèrie de grans cristians, que sempre es distingiren per llurs obres de caritat, fetes indefectiblement amb el més ample desinterès... És veritat que transportaven pocs passatgers i menys mercaderies, car els comerciants són injustos i les donaven als competidors estrangers, però, en canvi, quin goig quan arribava per sort fins a la fi del viatge un d'aquells vaixells (sempre hi ha hagut una providència protectora de la vellesa...)! La colònia espanyola en massa venia a rebre'l. Si! Era un esdeveniment l'arribada d'un d'aquells vapors de la Transatlàntica, i fins feia plorar d'emoció els espanyols emigrats, com ha afirmat fa poc el seu noble i intel·ligent director actual. Recordeu el que deia a *La Libertad* recentment Camilo Barcia Trelles sobre aquesta emoció que tenien el privilegi de produir els bon petits vaixells de la Transatlàntica? No? Doncs escolteu: «Los españoles de Filipinas, sin excepción, nos describían, como una gran desgracia, el viaje último de los buques de la Transatlántica a aquellos mares de Extremo Oriente; barcos aquellos, viejos, disonantes, paragona-

dos con sus similares de otros países; mas así y todo la llegada y salida del correo español en Manila constituía un día de fiesta nacional.» Es clar, els vaixells eren vells, dissonants... però quina emoció patriòtica produïa llur arribada, per miracle sans i a salvament! I no val això més que transportar totes les mercaderies del món?

«La Unia a Filipines es morí per la misèria dels governs, poc patriòtics, que sempre han deixat abandonada la pobre Companyia, donant-li subvencions míseres. Que

la gasiveria de l'Estat arrencava difícilment al contribuïent?... Una petita comparació: amb el donatiu que l'Estat féu a la Companyia l'any 30 corresponien 6,75 milions de pessetes (sis i tres quarts) l'any per cada vaixell que navegava! Es ben poc! Que com més del valor del vaixell, a penes! Ja veieu que això no té cap comparació amb el que ocorre en altres països.

Per exemple, la Companyia Transatlàntica francesa té una flota de 600.000 tones i vaixells com l'*Ile de France* de 43.500 tones, el *Paris* de 34.500, el *De Grasse* de 17.700, etcètera. I com que ja és gran, el govern francès només li dona una subvenció que d'abril a desembre d'aquest any puja a 36 milions de francs, equivalent doncs a 48 milions de francs l'any, o sigui uns 23 milions de pessetes. Es clar que això és una mica menys que els 42 milions que Espanya donà l'any darrer a la seva Transatlàntica; però justament perquè la flota d'aquesta és infinitament més migrada i perquè només té vaixells petits i en llur majoria vells, havia d'ampliar-se, cosa que l'altra ja no necessitava, i si els governs fossin patriòtics haurien hagut de donar-li una subvenció molt més gran per tal que pogués créixer un xic... No us sembla evident que com més petita sigui la flota més gran deu ésser la subvenció?...»

«I ja veieu com és de colmunosa la gent: pretenen que amb aquests diners escassos que l'Estat els donava, els Comillas i els Güell han fet fortuna! Si justament eren d'una generositat extraordinària i res no quedava entre llurs mans! Per exemple: recordeu amb quina facilitat es donaven passatges gratuïts als amics; només en l'any 1929-30 es diu que el comte de Güell en donà per valor d'un milió de pessetes. Als llibres de la Companyia podreu trobar les proves d'aquesta bella generositat, que hauria pogut ésser més gran si l'Estat no hagués donat tan pocs diners. Però ja es feia el que es podia amb ells. Les 1.000 pessetes que es donaren per al cèlebre homenatge al general Barrera no són res en comparació de les 30.000 regalades al sometent barceloní, les 50.000 donades per al palau reial de Pedralbes, les 8.000 a la Federació Patronal Catalana, les 57.000 donades a les Unions Patriòtiques de Madrid i Barcelona, les 100.000 amb que es subscriu la Companyia per a la fundació a la memòria del marquès de Comillas d'una entitat en defensa de la fe i de l'ordre, les 40.000 per a la subscripció dels tripulants del *Plus Ultra*... Molt just fou que es donessin 25.000 pessetes per a l'homenatge a un afavoridor de la casa com ho fou Primo de Rivera. No ho fou menys que els amics de la Banca López Bru carreguessin en el compte de la Companyia 481.855 pessetes, petita suma destinada per ordre del senyor president a estudis per a futurs serveis de comunicació... La catedral de Fernando Poo i moltes, i moltes altres bones obres rebieren ajut. Les persones simpàtiques sempre tenien bona acollida i protecció a la casa. Mireu per exemple les gratificacions, dietes, sous, viatges, etc., etc., per un valor de 41.455 pessetes, que foren pagats d'ordre del senyor comte de Güell a una distingida dama, Madame Marie Haidar Bey, que prestà sens dubte rellevants serveis a la Companyia... Tot això i molt més que us podria contar, no us sembla que dona un aspecte gloriós i benèfic a aquesta bona Companyia Transatlàntica, que s'encarregava de distribuir generosament els diners de que l'Estat no sabia que fer-ne?...»

I afegí amb aire resignat: «Digueu-me, no és injust el que s'ha fet amb la Companyia, treient-li tot ajut de l'Estat? Així, com que els diners rebuts havien estat repartits tan benèficament com us he dit, ha calgut posar al mig del carrer la majoria dels empleats i totes les tripulacions, quedant només, com és just, els directius. Ja sé que hom diu que els caps de major o menor categoria s'enduien més de la meitat de la nomina, mentre hi havia empleats de responsabilitat amb quaranta dos anys de serveis que guanyaven 540 pessetes; però no feu cas d'aquestes insidies! Penseu més aviat amb quina tristesa hagué de posar el bon comte de Güell al carrer homes que tenien trenta i quaranta anys de serveis, sense pagar-los més que el mes corrent i el següent, i amb quina pena cridà la policia en el moment d'anar-los a anunciar el... comiat, per tal que no es desconsolessin massa, i allà estigué la policia fins que els noranta acomiadats de les oficines de Barcelona se n'anaren al carrer... També és veritat que a la gent de mar hom li descomptava el quatre per cent dels sous per a la Mutualitat, destinats a pagar el retir dels vells marins i a la pensió de les vídues i dels orfes, i que amb gran dolor la Companyia, l'onze de juny últim, els comunicà a tots molt elegantment, per circular tirada amb velògraf, que des del primer d'aquell mateix mes no rebrien ni un centí més i que ja sortirien del pas com poguessin, car el govern de la República anul·lava el contracte... Ara hi ha gent que vol saber que s'ha fet dels diners de la Mutualitat i que preten que vells que han treballat tota la vida, vídues i orfes, es morin de fam... Però tot això són qüestions secundàries, i aquells centenars de retirats, vídues i orfes en qüestió, s'arreglaran com vulguin sense els diners que havien anat reunint, trets dels sous, durant anys de treball...»

I conclougué amb aquestes paraules: «No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

Jo estava perfectament d'acord: a la presó deuen anar els responsables de tot això, i em va venir a la memòria el record tot fresquet del que li succeí l'any passat al noble lord que presidia el consell d'administració de la Royal Mail Steam Packet Company, condemnat a un any de treballs forçats per un petit pecat que per aci hauria passat desapercebut: haver simulat la beneficència inexistents. Quina brutalitat la d'aquests anglesos amb la noblesa! Sort que per aci aquestes coses no passen, car no som tan dolents com aquells freds britànics que maltracten així els prohoms que dirigeixen llurs grans companyies de navegació; tu no ho penses també així, amic lector?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

«No us sembla que aquestes gents que deïxen així tots aquests desgraciats a la misèria—vull dir, és clar, els qui no donen ja cap subvenció a la pobre Companyia—no mereixerien d'anar a la presó?...»

Homenatge als morts

En el mateix discurs, semblant als d'En Francesc Pujols quant a la diversitat de temes tractats, el senyor Picavea honorava el record d'un familiar seu amb aquestes paraules, no ben originals, però potser mai dites tan en públic:

—Mi suegro, que pasó a mejor vida — y yo también desde que él murió...

Com més soroll millor

El senyor August Pi i Sunyer, president de l'Associació de Música «da Camera», reuní l'altre dia als periodistes a l'Hotel Continental, i després de sopar els exposà els projectes de l'Associació. En observar que enguany els concerts orquestrals són en majoria, s'estengué en consideracions sobre la poca atenció que el públic dels concerts «da Camera» presta als tríos i als virtuoses.

—La gent — digué — s'estima més parlar de coses de l'estiu que passat i no està pel treball dels artistes. Amb les audicions orquestrals, com que fan més soroll, si persisteixen a seguir parlant, els artistes no se n'adonaran tant!...

Després del treball...

Després d'una llarga temporada des de cans, ben guanyat per cert, han tornat a reparar-se a *La Nau* les clàssiques il·lustracions que la feren famosa. Els de la Unió Democràtica de Catalunya no es resignen a fer un simple diari d'informació i per això han recorregut de nou als retrats de personatges per tal de fer, de *La Nau*, el diari il·lustrat de més reduït tiratge de Barcelona.

—Home, aquests gravats són massa vells — digué un dels redactors.

—Al contrari, home — digué l'administrador —, el que resulten és massa joves. Tots dos tenien raó.

Preparatiu al Liceu

Què et sembla si féssim el *Sigfrid*?— deia no fa molts dies el senyor Rodés al seu íntim Pascual.

—Ah!, sí, molt bé. Ja teniu repartiment? —No, però podem fer-lo ara—contestà En Rodés, i afegí:— A veure, què es necessita?

—Primerament, un bon tenor que canti el *Sigfrid*, després un altre per fer el *Mime*, que ha de ser un gran actor.

—Mime, dius?—interrompé En Rodés pegant-se un cop de mà al front—. Ja el tinc, home, i esplèndid; conec un mímic que feia pantomima que serà espèrrant...

No cal dir que per poc En Pascual perd la poca veu que li queda de l'esglai.

Un gran edifici per al Parlament català

Es parlava de l'assumpte candent d'aquests dies. De la construcció d'un edifici per tal que el Parlament català tingues casa pròpia. Es parlava també dels projectes que hom ha presentat per tal d'utilitzar alguns dels ja existents, habilitant-los per Congrés nacional de Catalunya.

Un amic d'En Francesc Pujols, que coneix les idees respecte la religió i la política catalanes que el nostre escriptor precocitza, li va preguntar què pensava que seria més convenient, construir un edifici nou o habilitar-ne algun dels ja existents. En Francesc Pujols va ésser decidit partidari d'habilitar-ne algun dels existents.

—I quin hi destinaríeu?—li va preguntar el seu amic.

—Si els catalans m'escoltessin i em creguessin, jo els donaria la Catedral—va respondre En Pujols.

No tot són trabucs i rosaris

El *Correo Catalán* ha descobert la Mediterrània. Més que la Mediterrània, l'Oceà. Més que l'Oceà, encara... El *Correo Catalán* ha descobert el secret de la felicitat. És clar que les doctrines de don Carlos ja assenyalen la imminència de l'Arcàdia; però mentre els carlins no manin per fer d'Espanya l'encarnació de Xauxa, és bo procurar-se per altres camins més viables el que sigui factible d'allò que el programa de la «Comunió» garanteix.

El millor, encara, és que aquesta felicitat els carlins l'han descoberta en vers, que ja és una nova garantia; i res més no ens demostra la seva efectivitat que el fet eloqüentíssim que el *Correo Catalán* hagi esperat a publicar la gran nova en diumenge, el dia destinat a les grans sensacions periodístiques, la darrera de les quals fou la fotografia del mateix Déu Nostre Senyor publicada ara fa unes tres setmanes en versió misteriosa que tenia la virtut d'ésser visible únicament per als predestinats.

El secret de la felicitat, lectors i lectores, radica a casar-vos amb un «miquel» o amb una «miquela», segons les «vostres necessitats. Així ho proclama l'òrgan carlí en un poema de mitja columna escrit en l'ortografia de lo senyor Francesc Matheu — Senyor!, fins en l'ortografia se'ls ha de conèixer que viuen endarrerits! — i formant part d'una pàgina dedicada a major honra i glòria de sant Miquel Arcàngel. El poema de *Lo Miquel* i la *Miquela* ha estat dedicat pel seu humil autor — lo senyor L. C. V. y L. — a mos conforas de la Pia Unió, etcètera...»

Els primers versos fan:

Sospirava'l jovincel:
Qui trobés una miquela!
y deia la jovincela:
Qui pogués trovar un miquel!

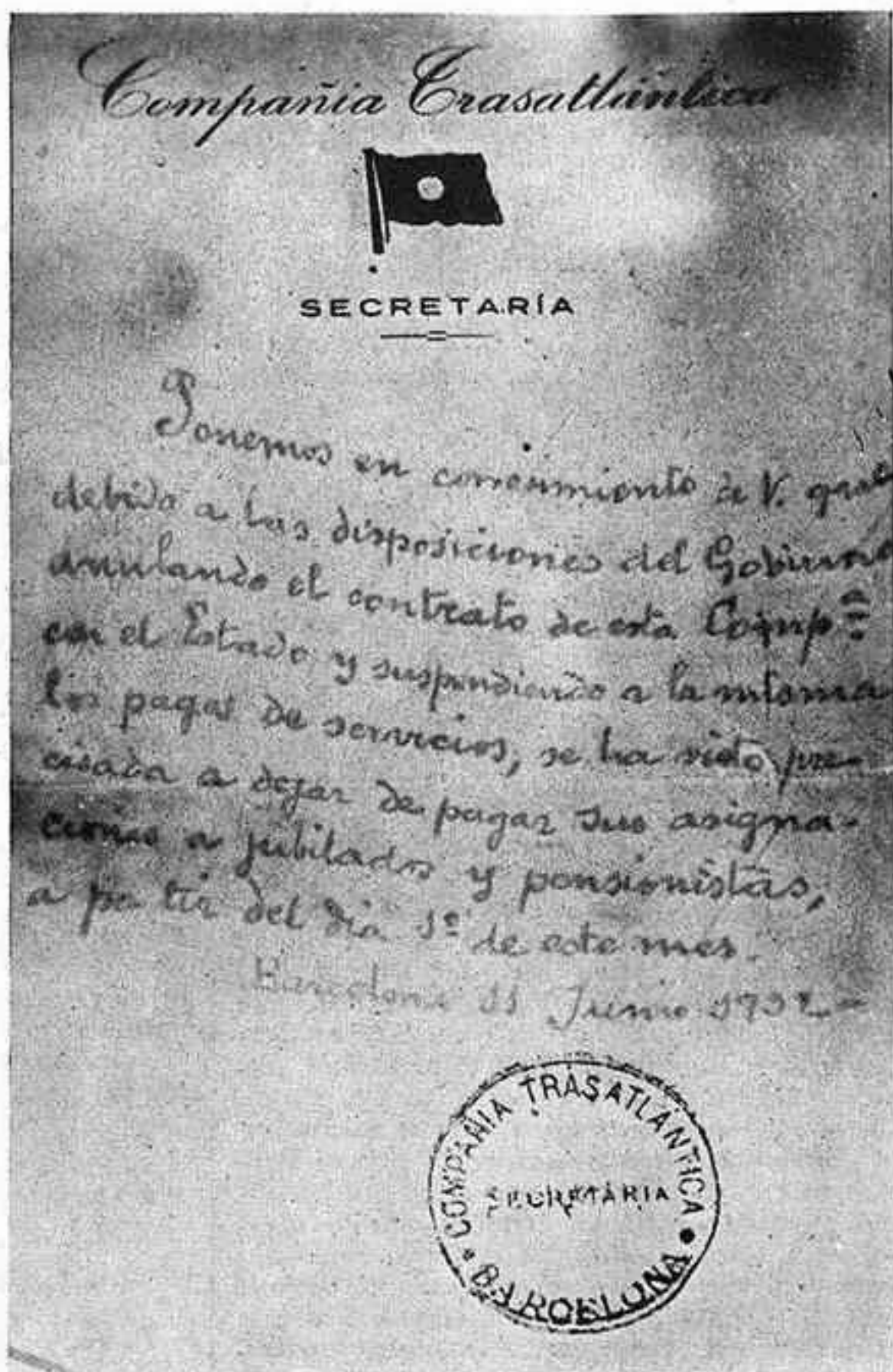
El poema — un nom o altre se li ha de donar — és bastant atrevit. Encara que parli dels resos del «miquel», de tant en tant deixa anar alguna cosota, que vaja!...

Algú dirà que aquest atreviment obeeix a la consigna de renovació que flota per les hosts carlines; d'altres, però, diuen que és una manera original de publicar anuncis d'Agències matrimonials, i que a la Pia Unió de Sant Miquel Arcàngel hi ha molts associats i associades sense iniciativa que se'n refien.

Pasta de Cera

El fang que l'artista treballa amb més gust

Olivera, 25 - Teléf. 31816

La circular d'efecte retroactiu

voieu que fessin els marquesos de Comillas, a desgrat de llur agrosolada i excellent administració, amb aquella miserable subvenció que ara, per acabar-ho d'adobar, el govern de la República ha tingut la gasiveria de suprimir totalment!... Ja sé que actualment, sense cap subvenció, hi ha dues companyies estrangeres — el Norddeutscher Lloyd i les Wilhelmisen Lines — que fan el servei i encara s'hi guanyen la vida. Però és que aquests estrangers són tan estrofaris...

«I pensar tot l'interès patriòtic que tenien els bons directores de la Companyia a conservar aquesta línia, darrer lligam d'Espanya amb la seva ex-colònia secular! Tant que amablement van concedir un 70 % (setanta per cent: veieu si són generosos i ajuden el comerç espanyol...) de rebaixa a les mercaderies allà embarcades per la Companyia de Tabacs de Filipines. Es clar que els mal intencionats diuen que aquesta altra companyia, fundada pel primer marquès de Comillas, tenia molts íntims lligams amb la Transatlàntica... Però no feu cas d'aquestes coses! També es diu que la Companyia de Tabacs de Filipines tenia, com tothom sap a l'Arxipèlag, el dret de posar el veto a l'embarc de mercaderies dels altres expedidors si a ella, a darrera hora, li convenia embarcar un major carregament; els altres es quedaven amb llurs embalsums sobre el moll i allà es podien podrir si no hi havia cap altre vaixell; això féu que ningú embarqués res en els vaixells de la Transatlàntica... Però — us ho dic un cop més — no feu cas dels mal intencionats!...»

«Quina bella missió ha tingut la Transatlàntica i amb quin patriotisme l'ha exercida! Nasqué en els bons temps del banquer Salamanca i d'altres grans homes d'afers de l'època d'Isabel II. Sempre es sacrificà, és clar que desinteressadament, car mai aquells grans homes que la fundaren, ni llurs successors, no haurien estat capaços de fer-ho altrament. S'iniciaren els seus sacrificis amb la primera guerra de Cuba: la Companyia vingia transportar els soldats que anaven a lluitar contra els insurgents. Així, en 1876 tenia ja 14 vapors. L'any 96 en tenia 35, car novament es sacrificava per al transport dels soldats: sempre patriotes, els marquesos de Comillas! Però vingueren mals temps. Els governs del rei s'estentaren a augmentar les subvencions, i com més les augmentaven, més disminuïa la flota: en 1930 — any record, amb 54 milions — només quedaven 8 vaixells en servei... Es que realment es pot dir que l'augment de la subvenció era insuficient. Què són aquells 28 milions anuals que cobrà fins a l'any 1928? Ben poca cosa per a la Transatlàntica! Primo de Rivera, sempre paternal amb els homes de negocis i gran patriota, trobà un bon truc: en lloc de continuar donant una subvenció, digué que l'Estat cobriria el déficit. Així, sempre desinteressadament, ja es podia fer un déficit indefinidament més gran. El ministre senyor Carner acaba d'afirmar que els avals de l'Estat fins al 31 de desembre darrer arriben a 159,8 milions de pessetes: prop de cent seixanta milions! Però tot això és una bagatella, continua essent evidentment insuficient... Es clar que als simples mortals els sembla alguna cosa aquesta xifra i que si li afegim el total del que representen els diners que per subvenció i cobertura del déficit li han estat donats només a partir de 1921, que sumen 367 (tres cents seixanta set) milions, arribem a la xifra de 527 milions (cinc cents vint-i-set) entre subvencions i avals... o sigui, per als vuit vaixells que actualment componen la seva flota, 61 milions per vaixell (seixanta un...!). Deu o quinze cops el seu valor! Que poc és això, però, a l'Olimp d'Or! Car que voieu que fessin els marquesos de Comillas amb aquestes sumes irrísories que

L'APERITIV

Espiritisme. — Davant dels espiritistes em trobo en una situació fàrca d'escèpticisme i de simpatia. Si hi ha una cosa que em deixi absolutament fred, d'una fredor de peix, és l'espiritisme. Abans de creure en res del que creuen aquests simpàtics mortals que es dediquen a fer enraonar les taules de café, preferiria creure que Al Capone és un agent secret de la Companyia de Jesús. Malgrat aquesta posició, que per altra banda és vulgaríssima, jo sento pels espiritistes, i per tots els senyors que amb tota la bona fe del món es dediquen a les ciències ocultes i misterioses, una mena de tendra admiració.

Un espiritista convençut acostuma ésser una bona persona; a més a més acostuma ésser un personatge original. Tots en aquest món som més o menys guillats, més o menys normals. Trobar el cànon d'equilibri de totes les facultats suposo que deu ésser impossible. Els espiritistes solen tenir una guillardura que no té res de vulgar; l'anormalitat dels polítics, dels poetes i dels carnisers revesteix de vegades un caràcter de ferocitat o de grolleria que ofèn; en canvi, la dels homes preocupats pels esperits és una anormalitat delicada, pintoresca i fins nobilíssima en algunes ocasions.

Fa ja bastants anys que assistia, merament per allò que se'n diu fer el nas, a unes sessions d'espiritisme truculents i apassionades, entre un personal popular. Hi havia noies d'Horta i del Guinardó que tot evocant esperits malèfics tenien atacs d'histerisme que feien tremolar el llum de gas que presidia la sessió, i algun carregador del moll posseït pel dimoni que se li posaven els ulls d'un verd vidriós i fosforescent com els de les panteres que s'exhibeixen en un circ. Malgrat aquestes coses, que a mi no em feien gaire gràcia, aquella gent allí reunida gastava una bona fe elegant, tenia una manera de produir-se peculiar, d'una correcció no gaire corrent en els casinos de barriada ni en els balls de societat. Suposo que entre la concurrència hi havia persones que hi anaven de mala fe, com jo mateix, i que en totes les concurrències espiritistes s'hi deu donar el cas de més d'un tranquil. Però en general, els homes i les dones que es reuneixen per fer parlar l'ànima d'un mort o per esbrinar la dispèsia de les estrelles o les subtils intencions de qualsevol diable, tenen d'ésser persones que viuen un aire poètic i excepcional, i que el grotesc que els domina no és aquest grotesc estomacal dels escèptics, sinó que és ple de blancers de lliri.

A Girona havia conegut jo una vella espiritista que estava convençuda que dintre el cos d'un gosset que tenia un matalasser vell, hi havia l'ànima d'un tal senyor Subirós, i quan es trobava el gosset que remanava la cua i li fregava el morro pel davantal, la vella, amb un gran respecte, li deia: «Déu lo guard, senyor Subirós.» No hi ha dubte que això fa riure una mica, però tampoc hi ha dubte que el món d'aquella vella de Girona era un món més ple de poesia i d'imprevist que el món de les altres velles del barri, que quan veien el gosset del matalasser li donaven un cop d'escombra i li feien projectar un grinyol humiliant sense gens de poesia.

Ara mateix, els espiritistes de Barcelona s'han reunit al Palau de les Arts Decoratives de Montjuïc per protestar, no de cap fet actual, ni de cap cosa de les que apassionen els vulgars polítics o els abundants sense feina o els afluïts catòlics. Els espiritistes s'han reunit per protestar d'un acte que ja no és del nostre record. Es tracta que l'any 1861, el bisbe Palau va fer cremar tres cents llibres de ciència espiritista al Parc de la Ciutadella. Sembla que aquest fet reprovable va passar sense protestes i tothom va callar com un mort, però a l'espiritista no li ve d'un dia, ni d'un any, ni de cent anys per protestar i per presentar el compte a qui sigui. Davant de l'acte insolent i abusiu del bisbe Palau, els espiritistes varen fer l'orni, i varen dir: ja pots anar fent, que una hora o altra et tocarà el rebre, i l'hora va arribar-li diumenge passat. Jo no sé quin efecte deuria produir als barcelonins el miting espiritista del diumenge, però jo, que confesso que sóc l'antípoda d'un espiritista, el trobo d'una gràcia i d'una originalitat molt escaients.

Es segur que el bisbe Palau va morir, probablement d'un atac de feridura, sense preocupar-se de la seva despòtica actitud davant dels espiritistes; cap espiritista no li deuria enterbolir

CARTA OBERTA

Història d'un himne

Senyor Josep Maria de Sagarra

Distingit amic:
El vostre article de MIRADOR, de la setmana passada, em suggerí la idea d'adreçar-vos aquestes quartilles: podríem retolar-les *De com Romero Robledo va elevar a himne patriòtic de Catalunya la cançó «Els Segadors»*.

Ara que és moda parlar de paradoxes no serà aquesta la menys interessant. Allí pels anys 1888 a 89 (els temps de la primera Exposició Universal de Barcelona), els catalanistes no teníem himne: quan ens reuníem en algun banquet (llavors es podia donar el cas de trobar-nos tots els catalanistes reunits al voltant d'una taula) cantàvem *El brindis a Felip V* de Francesc Matheu, amb música d'un procurador dels tribunals anomenat Roca-mora:

Companys, bevem-hi,
tot maleïnt
a la memòria
de Felip V...

El solista cantava l'estrofa:
...Rei i lladre quinze voltes...
etcètera, etc., i tots repetíem a conjunt la tornada... Idi-lic...

No sé si En Millet o En Daniel (pare de Miss Espanya) va compondre'n un amb aque-lla lletra que comença:

Volem que siguin catalans
des de la Cènia al Canigó.
Volem sé els amos com abans.
Avant, minyons!!...

En realitat, no teníem himne. Així les coses ocorregué que el malaguanyat músic-estancer, Alió, que havia començat el recull de cançons populars i en tenia editat un volum, que ningú no comprava, seguia amb resignada perseverança col·leccionant per recórrer i contrades l'exquisit fruit melòdic del nostre folklore i en una de les seves excursions, en un mas del Puig de Basses, una vella va cantar a ell, a mossèn Collell i als altres companys d'excursió, una cançó de lletra marcadament pornogràfica, la melodia de la qual era la que avui cantem com a himne català.

La primera estrofa (l'única publicable) i la tornada diuen així:

Se n'eren tres segadors,
venien de la Segarra
i el més petit de tots
tenia la falç daurada.

Segueu arran,
segueu arran que la palla va cara,
segueu arran.

El ritme piacesc i joganer no té res a veure amb el solemni que els nous temps li han donat.

L'Alió recollí la música i mossèn Collell recollí la lletra amb l'intent de netejar-la, però fou inútil, i aquell, en veure que no podia editar aquella cançó, es desesperava. Una rata sàvia d'arxiu, En Sebastià Farnés, va mostrar-li, per si li pogués venir, la rondalla popular d'*Els Segadors*, que es recitava sense música, la mètrica de la qual era adequada en les estrofes per substituir la veritable de la cançó: l'Alió veié el cel obert; però reparà tot seguit que la tornada de la cançó no s'adeia amb les estrofes de la rondalla:

Catalunya comtat gran,
qui l'ha vist tan rica i plena!
Ara el rei nostre senyor
declarada ens té la guerra.

Segueu arran,
segueu arran que la palla va cara,
segueu arran...

Realment no lligaven.

El pobre músic, que no era un Wagner per cercar lletra a les seves composicions, un dia que en el local de la Lliga de Catalunya, a l'hora de pendre el cafè — en la qual solíem trobar-nos reunits, la colla dels joves del Centre Escolar anomenats «Els Ratoïns» amb la colla dels capitosos, Guimerà, Aldavert, Alió, Aulèstia, etc., etc., als quals anomenàvem «Les Rates», cada colla però a la seva respectiva taula —, l'Alió s'aixecà i vingué cap a nosaltres i ens digué: «Les Rates no em saben trobar cap tornada per a *Els Segadors*, si vosaltres me la trobeu us pago a tots el cafè.»

Ja ens teniu a tots tirant de llapis i paper i provant fortuna en aquells, diguem-ne, Jocs Florals o Cafetals. Va guanyar el premi En Moliné i Brasés, autor del

Bon cop de falç,
bon cop de falç, segadors de la terra,
bon cop de falç.

Aquell dia tots «els Ratoïns» prenguérem el cafè de franc.

Gran èxit, i una temporada de cantar en família la nova cançó. Però èrem tan pocs!... Va oblidar-se.

Passaren anys i quan començà l'actuació política del catalanisme, en els últims temps de la guerra de Cuba, el mestre

Morera compondé un poema simfònic de tesi patriòtica anomenat *Catalònia*, en el qual els temes castellans, com la jota, se, guilles, etc., es barallaven, per dir-ho així, amb temes de cants populars catalans; els primers dominaven en el començament; a mesura que avançava la composició, els segons anaven prenent peu i ofegant aquells, fins que al final dominava sobre tots el tema de la cançó d'*Els Segadors* amb lletra que En Guanyabens va compondre expressament per al cas:

El músic-estancer Francesc Alió

Catalunya, comtat gran,
tornarà a ser rica i plena,
Endarrera aquesta gent
tan ufana i tan superba...

El poema va estrenar-se en un concert que la Societat Choral Catalunya Nova va donar en l'Avui desaparegut Teatre Líric.

El jovent intel·lectual, que estaven en el secret, vàrem fer repetir el poema i reiteradament el final: sortírem al carrer en acabar-se el concert cantant les últimes estrofes i, naturalment, amb visques subversives, cops de sabre de la policia, correddisses, algun ferit i algun pres. En fi, el que després hem vist repetir-se tantes vegades: la ciutat no en va fer gaire cas i tot hauria quedat com abans, si no hagués estat que l'endemà els diaris portaven telegrames de Madrid explicant com a la sessió del Congrés, el formidable orador Romero Robledo havia aixecat la Cambra amb un ardorós discurs patriòtic, en el qual feia patent que mentre uns es batien a Cuba contra els separatistes, a Barcelona s'havia cantat l'himne separatista català, la lletra del qual va anar glossant amb general indignació, especialment en sentir-se allò de:

A les armes, catalans,
que ens han declarat la guerra.

Ja la tenim armada!... Prohibició governativa de cantar *Els Segadors*, empresonament d'un cec que els tocava amb un cornet, dependents i dependents que per fer barbarotes a la policia els cantaven tot posant-se a córrer, etc.

Tothom es pregunta quin és aquest himne abans desconegut, la curiositat augmenta, i com que l'única edició que existia era la de l'Alió, aquest aconseguí per fi vendre el seu llibre de cançons i esgotar-lo en quatre dies, despertant de la son on dormien els volums en els polsosos prestatges de la casa editorial.

Totes les nenes aprenentes de piano demanen el nou himne; però com que no n'existeix cap edició a propòsit, En Morera a correueta en publica una refosa. En Millet en compon una adaptació per a l'Orfeó i en fer-lo company del *Cant de la Senyera* el popularitzà entre els mateixos catalanistes que fins llavors no en tenien la menor notícia. I heus aquí com arribàrem a tenir himne.

No escric això amb un intent de menyspreu per al cant que avui simbolitza la victòria catalana; el meu propòsit sols és fer patent que aquell cant no ha estat mai un cant històric lligat a l'antiga tradició pairal, sinó que és fill dels últims temps de la Renaixença catalana i contemporani de la seva final evolució política...

Originàriament plagiat popular, evolucionà tornant-se cant rancunios en els temps de la nostra joventut; pot igualment doncs seguir adoptant les variants que vagi fent el moviment popular que va donar-li vida; per tant res no tindria de particular que avui que l'autonomia és ja un fet, es convertís en cant de joia i germanor.

En temps de la Solidaritat va estar a punt de pendre aquest últim caire amb una lletra composta pel mateix Guanyabens, que responia a un semblant propòsit; però llavors no va tenir èxit.

Ara, jo crec que si l'autor de l'*Himne a Barcelona* s'ho proposava, sabria compondre una lletra adequada. Com que vós el coneixeu molt íntimament, veieu si podeu decidir-lo a intentar-ho.

Vostre afm. amic,

J. GARRIGA MASSO

Mirant a fora

Els intel·lectuals i el feixisme

Giovanni Gentile, que era fama que sabia més filosofia hegeliana que el mateix Hegel, va dir, al Congrés feixista de Bolonya: «El feixisme és la guerra a l'intel·lectualisme. L'esperit feixista és voluntari, no intel·lecte. Aquesta voluntat ha d'ésser la nostra barbàrie. Barbàrie també dels intel·lectuals. Contra la ciència, però sobretot contra la filosofia.»

Malgrat això, el feixisme ha obligat els intel·lectuals italians a afegir-se-li, de grat o per força. I ara, com a preludi de les nombroses cerimònies, com més espectaculars millor, amb què es commemorarà el desè aniversari de la marxa sobre Roma, ha tingut lloc una carnalada en la qual han pres part deu mil intel·lectuals italians.

La felicitat

Naturalment, al programa d'una moixiganga tan important no podia faltar un discurs de Mussolini.

Contra la concepció d'Enric IV, que aspirava que tots els seus súbdits tiessin gallina a l'olla, Mussolini ha proclamat:

«L'hora és dura, però el feixisme no ha fet mai seva la concepció materialística de la vida. Mussolini no ha fet mai les promeses d'Enric IV, no ha considerat mai el benestar dels ciutadans, no desitja fer d'Itàlia una cort de galls dindi a l'engreix.»

Encara que copiem això del *Giornale d'Itàlia*, suposem que tots els diaris deuen resumir per l'estil el discurs del Duce, donada la llibertat de premsa de què es frueix a Itàlia. I igualment deuen descriure una afirmació vanitosa i l'entusiasme final que acollí les bravates del dictador:

«Sigueu feliços i orgullosos de viure aquesta gloriosa època de la nació italiana que s'anomenarà del Feixisme i de Mussolini.»

«Mussolini a penes ha acabat de parlar, i ja l'aplauiment del públic es referma més clamorós i entusiasta que mai. Molts corren a voltar-lo i gairebé l'abracen, però cap no gosa tocar-lo i ell (amb majúscula en el text del diari) abandona la sala amb el seu pas tranquil i segur i la cara contenta i serena.»

Un monàrquic ianqui

Per ara, A. W. Nelson viu en una illa de les moltes que hi ha properes a Estocolm, i des d'allí trama conspiracions.

Perquè aquest home, nascut als Estats Units, de pares suecs, vol, com qui no diu res, salvar els nordamericans encolmant-los un rei. Home de diners, ha començat la propaganda i diu que ja té dos cents ianquis, dos cents, convençuts. No són gaires, però menys és encara ésser tot sol.

A un redactor de The Chicago Tribune, Nelson ha precisat, en un interviu: «El rei serà un príncep anglès. Els anglesos són parents dels americans, i malgrat tot el que els separa, entre ells existeixen encara massa lligams perquè no es tinguin una amistat recíproca. Només un monarca anglès podrà salvar l'Amèrica!»

Es pot fer la jueguesca que cap ianqui deu haver-se amoinat gaire pels perills d'una instauració — ja que no es pot parlar de restauració — monàrquica al seu país. Potser algun s'hi haurà divertit i tot: entre les poques coses que no han tingut mai els americans, deu haver-hi aquesta: monàrquics.

DEL QUAI WILSON AL FOREIGN OFFICE

Tergiversacions perilloses

No creiem que des de la postguerra ençà, en la política internacional s'hagi travessat un període tan agitat i confusionari com l'actual.

En efecte, tenim, a Ginebra, l'Assemblea de la Societat de les Nacions, que va fent la seva feina entre la bona voluntat dels que voldrien que funcionés regularment i la indiferència o l'obstrucció dels que voldrien, si no minar-ne l'existència, paralitzar-ne aimenys els efectes.

no haurien hagut de seguir altra directiva que l'alemanya i deixar von Papen lliure de donar el curs que volgués a les seves elucubracions, però impedit a tota costa que es toqués el tractat de Versalles. I en canvi no ha estat així. A part l'osten-tada solidaritat de Mussolini, adhuc Mac Donald ha volgut fer un servei al Reich, prenent la iniciativa d'una Conferència de Cinc, és a dir amb la participació de les cinc grans potències, que hauria de celebrar-

D'esquerra a dreta: Madariaga, von Neurath, Aloisi, Paul Boncour, de Valera i Sir Eric Drummond

La Societat de les Nacions és un organisme exquisidament democràtic, i són els països que professen sincerament aquesta tendència — reforçats avui per la República Espanyola, que a Ginebra ha conquistat ràpidament un lloc de primer pla, entre altres raons per la indiscutible vàlua dels homes, els senyors Zulueta, Hurtado i Madariaga, que formen part de la seva delegació — els que haurien hagut d'entrar exclusivament en la seva composició. En canvi, s'ha comès l'error d'admetre governs dictatorials i absolutament antidemocràtics, els quals, sota l'aparença de cooperar al seu funcionament, produeixen un desequilibri paralitzador, posant-se justament en front dels corrents que convergeixen, es sobreposen i s'allunyen i que ens causen, a nosaltres periodistes, constrenyiments a seguir de prop el desenrotllar-se dels esdeveniments, un veritable atabalament, que alhora provoca una alternança de notícies contradictòries.

Mentrestant, el que és precis, és que hi ha sobre la taula un problema del desarmament i que hi ha governs que no volen desarmar, els quals amb refinada hipocresia fingeixen d'acceptar qualsevulla propòsit d'abolició integral dels armaments. Hi ha un pla perfecte, estudiat en tots els seus detalls, i presentat a Ginebra el 5 de febrer. Impressionà per la simplicitat i per la potència, però també pel prestigi que venia a donar a la Societat de les Nacions, elevan-la a super-Estat. Aquest pla trobà la més fèrria oposició per part de tots els feixistes d'aquest món. Alludim el projecte francès, en part essencial, com el de la internacionalització de l'aviació civil, recolzat estrènuament per la Delegació espanyola. Sabem també que desarmament suposa principalment desarmament moral; desarmament d'aquells centenars de milions de joves educats des de la infància en el maneig de les armes i que formen les forces que entren en la limitació dels efectius. I és aquest desarmament moral i educatiu el que preocupa els Estats que primer que tota cosa proclamen la necessitat de la seguretat.

Què s'ha fet, que es vol fer, per tal de resoldre aquest problema en aparença complicat, però en realitat — mentre es vulgui de debò — de ben fàcil solució?

Els fets que es descabdellen són la millor resposta a aquesta pregunta.

Desgraciadament, encara segueix essent Alemanya la causa de l'actual estat de neugit en què es desenrotlla la política internacional. Sens dubte, si no es sentís apuntalada pels diversos Mussolinis i imitadors, el seu captivament seria diferent. Però aquesta amarga constatació no canvia la realitat de les coses. Tenim una Alemanya que ha sabotejat la Conferència del Desarmament, colpit indirectament la Societat de les Nacions; que vol de totes passades la revisió del tractat de Versalles — per ella, d'altra banda, ja violat — per tal d'obtenir la paritat en el dret i en la substància dels armaments. Els sostenidors absoluts de la pau

se a Londres, per tal d'arribar a un acord.

Però Mac Donald — que sembla haver estat induït a empecar-se aquesta Conferència per una certa picabaralla amb Henderon — no sols ha oblidat l'existència d'una Societat de les Nacions, en l'àmbit de la qual haurien de tractar-se punts com els en qüestió, sinó que ha anat més enllà. Ha manifestat el parer de concedir a Alemanya el dret a la paritat dels armaments només en qualitat i no en quantitat. Ingenuitat o altra cosa, no és ací el lloc d'escatir-ho; però, admesa aquesta tesi, ens preguntem com seria possible un control sincer en un país tan vast i tan... astut com Alemanya. La proposta del Premier anglès ha tingut diverses alternatives, i en un cert moment semblava rebutjada i en canvi ara sembla que serà realitzada. No se sap, al moment que escrivim, si la Conferència es reunirà a Londres o en altre lloc, ni si demés de les cinc grans nacions intervindran també Polònia, Bèlgica i Txecoslovàquia, com algú hauria volgut. El que però ens sembla evident, és que el que es va a preparar és un doble de la Conferència del Desarmament... Els mateixos problemes, les mateixes resolucions a pendre... si no es vol admetre que la que existeix a Ginebra és per l'efectiva limitació dels armaments i la que ha de convocar-se a Londres o a on sigui ha d'ésser destinada a concedir a Alemanya el dret d'armar-se, en qualitat si no en quantitat, a l'igual de les altres nacions que es veuen constrenyides a sacrificis enormes per mantenir en eficiència exercits poderosos amb l'única finalitat de defensar-se d'eventuals agressions. En aquest cas es vindria a crear una diferència entre les dues Conferències, perquè, fet i fet, platònicament la de Ginebra serà sempre una Conferència del Desarmament, mentre que la que Mac Donald s'ha empecat seria, a l'inrevés, una conferència per als armaments.

Mentrestant, Alemanya, tornada audaç per les excessives consideracions que se li han tingut després de la seva actitud agressiva, ha anat encara més lluny en la manifestació dels seus apetits revengistes i s'ha girat a la petita però heroica Bèlgica demanant-li — i ja no oferint sis mil·lions de marcs or, com ho féu en 1925 — purament i simplement la cessió d'Épen i Malmedy! Cal dir que el govern de Brusselles, passat el primer moment, ha posat l'ambaixador alemany a la porta, amb l'encàrrec de dir a Berlín que a certes propostes no es respon?

Fet i fet, el que ocorre amb tot aquest rebombori, és precisament el contrari del que els pobles esperaven de la institució de la Societat de les Nacions, i, en conseqüència, del que s'esperava de la Conferència del Desarmament. Per dir-ho més clar, estem encara molt lluny d'aconseguir aquella concòrdia general i aquell esperit de reconcòrdia confiança que haurien de constituir els fonaments del temple de la pau.

Les accions pacifistes — al contrari — són cada vegada més avall. Déu vulgui que mai no vegem pujar les de la guerra!

TIGGIS

SYRA

Dissabte, dia 15, inauguració de la temporada

- Jewer. = Paisatges a l'oli.
- Nicolau M. Rubió. = Jardins d'interior amb ceràmica popular catalana.
- Pintures inèdites de diversos pintors moderns.

BONICS OBJECTES
:: PER A REGAL ::

DIPUTACIÓ, 262
(entre Passeig de Gràcia i Claris)

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS

S'adquireixen exemplars dels números

56, 120 i 153

DE

MIRADOR

Adreçar-se a l'Administració:
Pelai, 62.-Telèfon 15300

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges Marítims i Aeris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Excursions en Autocar

Poblet i Santes Creus - S'Agaró - Centre i Sud d'Espanya

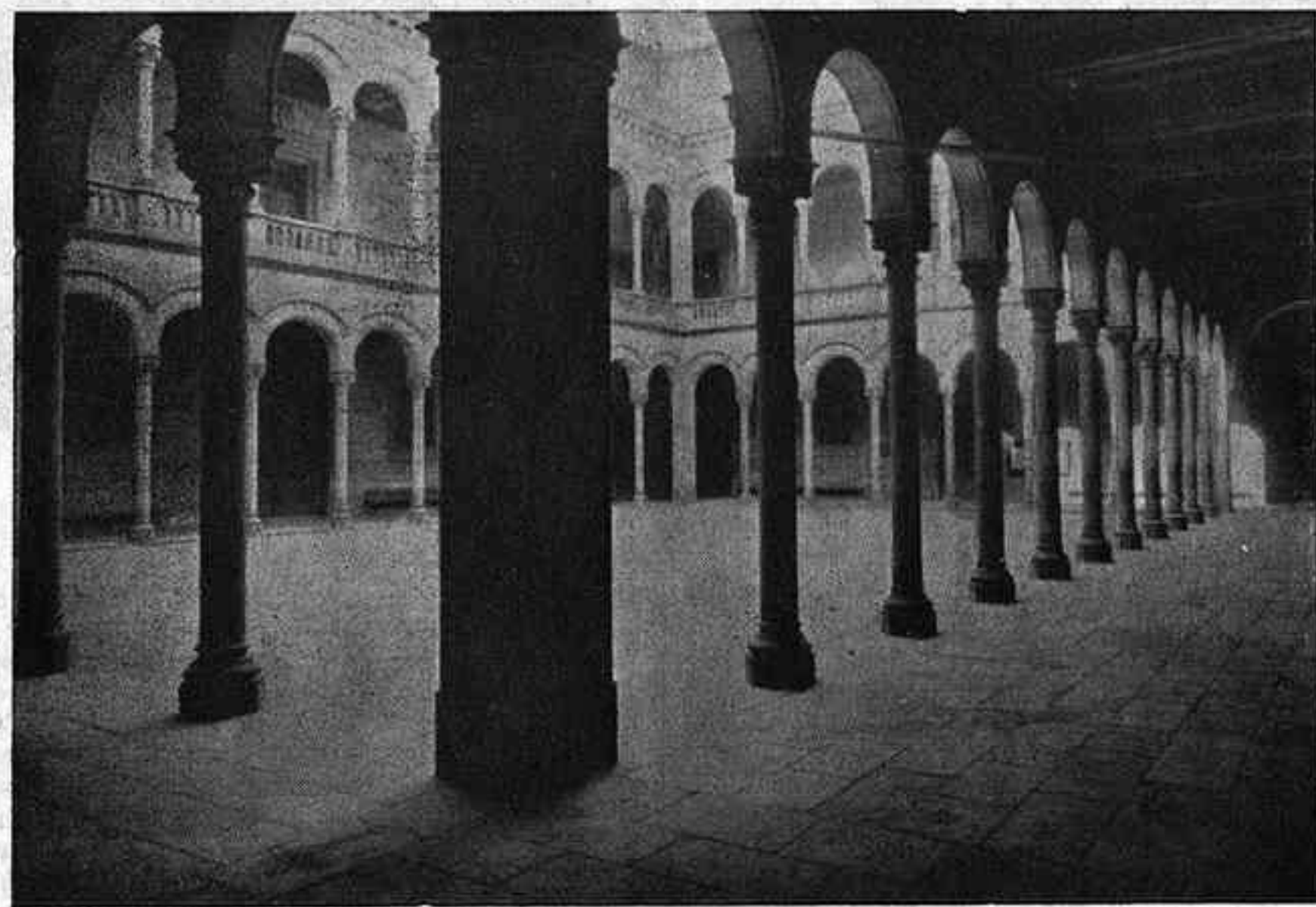
Sol·liciti opuscles explicatius

LA UNIVERSITAT REFORMADA

La Facultat de Filosofia i Lletres

Allò que va donar al republicanisme històric una força que, en últim terme, havia d'ésser-li necessària i suficient per a la implantació del nou règim, fou la incorporació de la massa intel·lectual espanyola, que adonant-se de tot allò que la monarquia representava per a les coses de la cultura, va veure clar que solament per un anorreament del vell règim seria possible l'acompliment d'un programa de renovació mental capaç de salvar el país. Per càlcul o per negligència

res. La llicenciatura està agrupada per seccions dintre les quals l'alumne podrà triar els temes que més li convinguin. Desapareix doncs l'antiga i lamentable confusió d'estudis que regnava en el pla anterior. Les noves llicenciatures són nou que vénen a multiplicar l'eficàcia de les tres llicenciatures existents: Filosofia, Lletres i Història, que ara estan distribuïdes com segueix: Filosofia; Filologia clàssica; Filologia semítica; Filologia romànica: a) a base de cas-

El pati de la Facultat

o per ambdues coses plegades — la monarquia deixà tots els problemes que afectaven el fet cultural en un abandó que no vacil·laríem a conceptualitzar de monstruosos. Així doncs, havia d'ésser una conseqüència immediata de la victòria republicana una revisió i una solució de tots els problemes que fan referència a la instrucció i a la cultura.

La unitat damunt la qual la monarquia havia basat la seva força no era pas solament un instrument polític, sinó una habilitat egocèntrica que procurava l'anorreament de tots els focus de la perifèria que pugnaven per a fer fructífera la seva vitalitat. El problema català no és altra cosa que una conseqüència d'aquesta actitud.

En el terreny de la cultura, la unitat ha estat l'arma segura per a evitar un desenvolupament que podria provocar una sensibilitat culta capaç d'esdevenir perillosa. Per això la victòria republicana — reacció immediata — ha establert la possibilitat de donar a les forces culturals un ritme propi i de possibilitar la seva marxa segons la seva pròpia vitalitat.

L'autonomització dels ensenyaments universitaris ha estat precedida, pel Govern republicà, per una instauració per via d'assaig d'un règim d'ampla llibertat afectant només les facultats de Filosofia i Lletres de Madrid i Barcelona que pel seu sentit típicament universitari podien donar a conèixer immediatament els resultats. (Decrets de 15 de setembre de 1931 i 27 de gener de 1932.) La Universitat de Madrid ha fet ja una tasca poderosa. Anem a veure que ha fet la Universitat de Barcelona. Justament ara acaba d'ésser publicat el programa dels cursos de l'any acadèmic 1932-1933, un fullet de 56 pàgines que ens permet de valorar l'esforç dels dirigents de la nostra facultat.

Per a nosaltres, universitaris, aquest pla d'estudis que acaba de llançar la nostra Facultat de Filosofia i Lletres constitueix el motiu d'una profunda alegria. No solament vénen substituïts els règims d'examen i atenuada la rigidesa dels plans, sinó que en quantitat, qualitat i ambició científica, la Facultat de Filosofia i Lletres esdevé ja des d'ara un model de nobles aspiracions i un esquema del que pot ésser la Universitat que tots somiem.

L'ingrés a la Facultat queda limitat. Una prova de suficiència o un curs preparatori habilitaran exclusivament els futurs alum-

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

SASTRERIA

F. Vehils Vidal

Direcció: M. Pellicer

7, Plaça Universitat, 7

Rebudes grans col·leccions de panyos per aquesta temporada

ESTAMS - XEVIOTS
MELTONS - FRANEL-LES

PREUS REDUITS

VARIETATS

JOAN BADIA I ELS POEMES DE GIRONA. — Girona, com els déus, escurça la vida dels que estima? Hi ha — quina ciutat no en té? — la corruja dels dilectants; la sèrie dels agitats per la vida que s'escapen secretament un dia per a posseir amb una voluptat apressada la ciutat carregada de silenci i nostàlgies. Xènius, glossador; Josep Carner i Tomàs Garcés, poetes, senten així la seva passió gironina, com una esclatxa venturosa. Hi ha encara els amics i els germans i els fills de la ciutat, que la viuen quotidianament amb una renovada tendresa, i l'observen amorosament i li saben els secrets més íntims i les memòries més antigues: Carles Rahoia i Josep Grahit són exemples plens d'aquest fervor.

Però la passió veritable és reservada no pas al passatger o al fidel arceperat, sinó a l'amant. A l'amant que sentí abassegadorament, supremament, la ciutat com a passió única. El poeta. I és açí on la ciutat — com els déus — puneix l'amor amb la vida. Xavier Montsalvatge, prosador; Joan Badia, poeta, adolescents colpits de mort per la ciutat.

Ara fa set anys que Octavi Saltor ens parlava a la *Revista de Poesia* d'aquesta «nova amor de Girona». Els versos de Joan Badia restaren inèdits; solament el tast que el crític ens en donava ens feia pressentir el gran poeta. Ara les edicions de *La Revista* reten — com ho feren a un altre mort jove: Joaquim Folguera — l'homenatge màxim per a un poeta que és l'expansió de la seva obra. Joan Badia va morir en 1923. La seva obra no és pas la d'un avantguardista, sinó que té el regust de les cançons de Josep Maria de Sagarra i de les violades ironies de Josep Carner. Però té molt fines intuïcions del poeta pur que el classifiquen seguidament com una autèntica valor de la poesia jove.

No pot pas dir-se com és present Girona en els seus versos. Cal haver respirat la boira densa i humida dels quatre rius, haver-se aixoplugat llargament sota les voltes, haver sentit aquella quietud de cristall. La Devesa...

...l'alta Catedral de tantes branques que és la Devesa a la tardor.

A la Devesa, es trenca una mica la melangia que, hi ha en tota la visió gironina. De vegades amb una cançó que té ritme d'ocells:

Amb el pas joganer — d'un joc sense escoc —
[mesa —
Marianna gentil — passava la Devesa.

Com que els cabells són negres — hi passa —
[ràs de nit,
vellut d'aquell silenci, sense resò ni crit.

Però de fet, Girona, el líric malalt, i l'hora poètica catalana (ja en parlem un dia) són aptes, sobretot, per a l'autumne i la nostàlgia, que en Josep Badia es camuflen d'un aïret lleuger:

Melodia de tardor,
quina dolça melodia!
Ara és aquell temps, Senyor,
que el record hi renaixia,
ara és aquell temps que el fred,
amb un xic de sollet,
quasi bé ens abrigaria.

Però la cançó queda sobreposada per la grandesa ritual de la ciutat. Ja ho diu el poeta:

Si jo no fos d'aquesta terra
que tot té un aire de perfil.

D. P.

NOTA ALS AUTORS I ALS EDITORS. — El redactor d'aquesta secció donarà compte dels llibres que li siguin tramesos a la redacció de MIRADOR.

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALSTALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAUVERDAGUER I CALLÍS, 3, 5, 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADRACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARRÈCS. - EN CAS D'URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON 14856

D'ACTUALITAT
L'ATLANTIDE
(ROMAN)DE
PIERRE BENOIT

Preu: ptes. 6.60

De venda a la
Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

Lletres franceses

La temporada literària francesa comença amb un rept. És cert que l'ha llançat un escriptor de raça, André Billy. Diuen que les novel·les ja no es venen? Doncs un crític que les llegeix totes, i per consegüent sap per què tantes novel·les dolentes han compromès la receïda d'un gènere i de retop han perjudicat les bones, al començ de la temporada literària ens surt... amb una novella.

Fenomen estrany, però de cap manera un violí d'Ingres. El crític no ha pas tingut la pretensió de donar un exemple del

de les aventures de Marcelina? André Billy ha tingut la gosadia de pintar una parella fins a la qual ha arribat aquesta necessitat de... diríem de nudisme, que devora la societat contemporània, sobretot en els medis de negocis rics i d'individus que manquen d'un contrapès intel·lectual. Marcelina s'ha casat amb un home que li demana, o li imposa, unes complacències... molt modernes. L'herència fa d'aquesta dona una muller revoltada. En gran part per les exigències del seu marit, es lliura a l'adulteri, en el qual no cerca sinó un simple amor

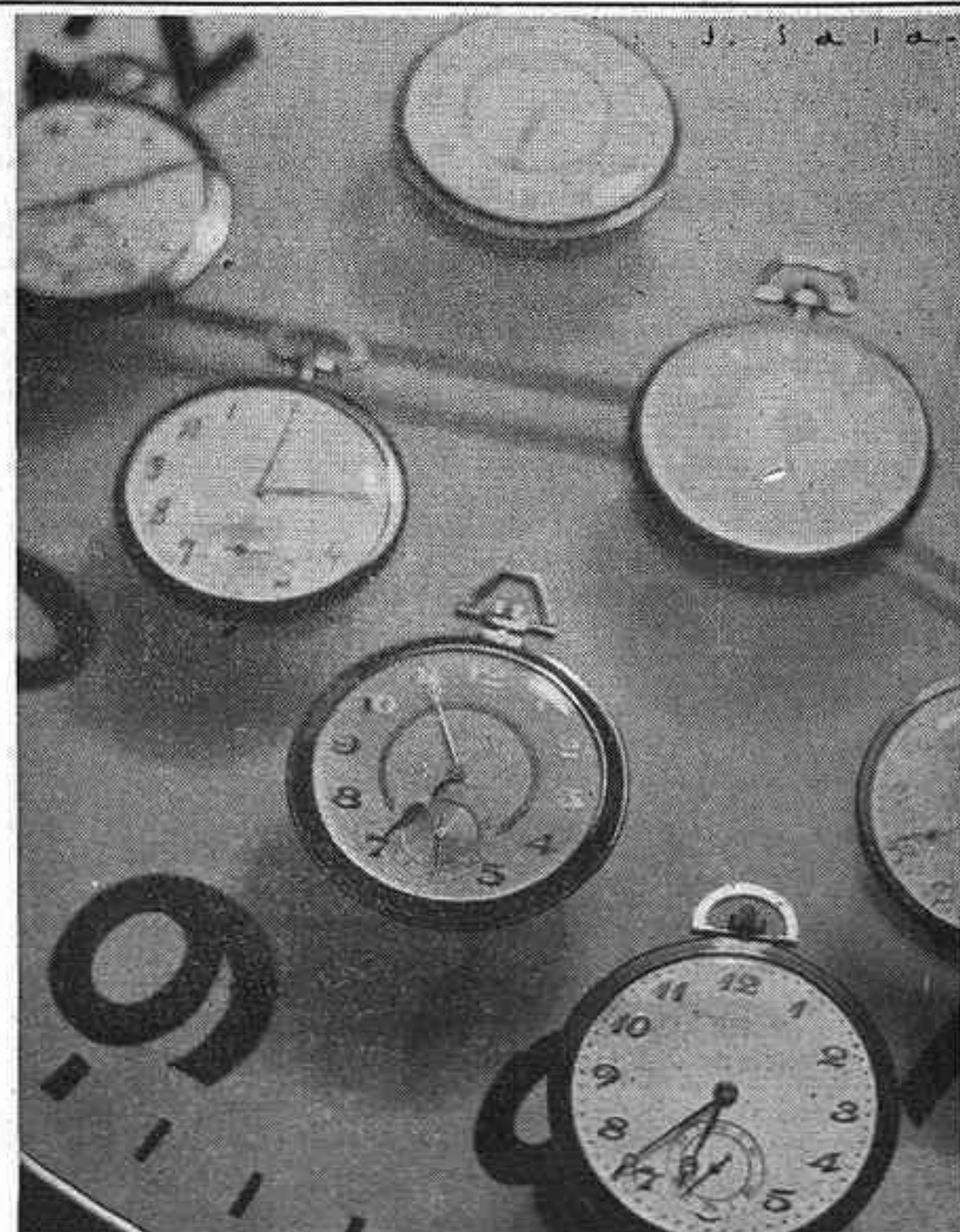
El crític i ara novel·lista André Billy al mig, amb Pierre Mac Orlan a l'esquerra i Francis Carco a la dreta

que ha d'ésser la novella-típus, respèctant a les reserves, als blames, a les correccions, a les reconstruccions que ha estat cridat a formular en el transcurs dels seus estudis setmanals, a les pàgines de *L'Œuvre*, sobre la producció novel·lesca. És que André Billy no és solament un crític. Historiador, assaigista, ha afuat el seu esperit sobre personatges morts, sobre societats desaparegudes (per exemple, el seu *Diderot*). Versat en les dificultats que representa l'anàlisi d'una atmosfera, cronista dels temps passats, ara posa la seva atenció en l'època contemporània. No perd cap de les seves qualitats d'observació, de penetració, de vida, de color. En una paraula, el novel·lista ja dona vacances al teòric literari i s'ha deixat capturar per la vida. D'aquesta bona fe davant la matèria novel·lesca, en resulta una obra primer captivant, després cruel, que, per ci per lla, no seria recomanable a lectores privades encara de l'experiència de la vida, sinó una obra de construcció objectiva, edificada en vista d'un anàlisi purament subjectiu. Als casos stendhalianes del gust de la perversió, a les cites de l'eterna contradicció de les dones fetes per Choderlos de Laclos — una llista veritablement enriquida després! — caldrà afegir l'exemple de *La femme maquillée*, convertit en autèntic per l'ofici impecable i l'art seguríssim d'André Billy. La persona que llegís l'anàlisi del llibre no admetria, en principi, el seu punt de vista. Però el lector de les primeres pàgines on Marcelina es confessa al seu amant, és tan de pressa i tan completament guanyat per la versemblança interna d'aquesta psicologia (la versemblança real depèn de l'angle sota el qual l'espectador enfoca un fet consumat), que admet el postulat de l'autor i només es planteja una pregunta: quina serà la conseqüència

eteri. Però el record, la nostàlgia del violent i àcid amor conjugal no tarda a apoderar-se d'ella. Cal confessar que la novella és una dura crítica d'algunes de les nostres contemporànies i que només un novel·lista que faci treballar amb ell el seu doble: el moralista, podia arriscar-s'hi. La novetat dels paisatges sentimentals que André Billy ens fa recórrer, consisteix en el fet de conduir-nos de l'amor legal (pervertit) a l'amor legal (retorn a la perversió) tot passant per una edificat passió il·legítima. I és l'amor irregular el que aporta més pudícia, més calma, més sentiment. És l'altre amor el que representa la follia. L'oida del crític i del moralista despunta a través de la paradoxa, la qual només és aparent. Creec que cal interpretar així el pensament de l'autor: els capgiraments morals i materials del nostre món actual han fet de certs marits uns aventurers de l'amor. El plaer és sempre prohibit, però consisteix, per l'etern mitjà de l'adulteri, a restar pur.

No creec que cap novel·lista contemporani s'hagi preocupat de descriure'ns la nostra època sota aquesta llum crua i exacta. Això és el mèrit fonamental de la novella d'André Billy, al qual s'afegeix el piadós respecte i la pràctica desimbolta de la llengua francesa.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

ESPECIALITAT
EN LA MIDAJaume I, 11
Telèf. 11655els últims
models
en rellotgeria de
les millors
marques
i qualitats.

J. ROCA joier

rambla centre, 33
passatge bacardí, 2

LES ARTS I ELS ARTISTES

L'opinió del Congrés d'Arquitectes

POLÍTICA URBANISTA

L'estiu, que, segons la dita, aviva les cues, ha sotmès en canvi a letàrgia les interessants conclusions del Congrés d'Arquitectes de Llengua Catalana. Cloure's el Congrés, i venir les grans calor i l'èxode de consuetud, va ésser una mateixa cosa. Però ara, amb la tardor, tornen els homes a ciutat, amb desig renovat d'interessar-se per la cosa pública; i més aquest any, que el setembre ens ha dut — com retòricament diríem — el fruit madur de l'Estatut del nostre propi govern.

De les conclusions d'aquell Congrés, moltes — les d'una transcendència purament tècnica — seguiran dormint als ulls del públic. Ni que provéssim de despertar-les, ara, un moment, per exhibir-les al lector, tornarien tot seguit a la somnolència: són conclusions apàtiques. Però n'hi ha d'altres de conclusions, en les quals els congressistes han posat un polsim de sal política, i per això tenen una mena de sentimunt que les fa fàcilment simpàtiques als no-tècnics (els quals són la major part dels lectors).

Així, els ulls s'aturen, d'entrada, a les conclusions primera i segona de la secció de Política urbanista. Llegiu-les, si us plau: «Primera. La Llei d'Urbanisme considerarà la nostra terra com un conjunt en la qual, cada una de les parts, sense perdre la seva personalitat, contribueix a l'harmonia general de Catalunya.

«Segona. Un organisme tècnic orientarà i controlarà tot el que es refereix a la urbanització de les ciutats i comarques de Catalunya, i actuarà d'organisme consultor de la Generalitat.»

Heus ací les paraules del Congrés d'Arquitectes de Llengua Catalana sobre la qüestió bàsica de l'urbanisme català. Però em permetré de revelar que la paternitat directa d'aquest text és del prou conegut arquitecte

urbanista senyor Ricard Giralt Casadessús, home preparadíssim, al qual haurà d'acudir segurament la Generalitat en organitzar l'urbanisme català.

Jo, que he propugnat des de temps el Regional Planning a Catalunya, he d'estar i estic plenament d'acord amb el concepte contingut dins aquestes dues conclusions. No es tracta d'un atac a l'autonomia municipal. Es tracta simplement d'establir una jerarquia d'interessos, i de privar als petits interessos locals d'avantposar-se als grans interessos catalans. En allò que només interessa el municipi, l'autonomia pot i ha d'ésser completa. En allò que, a més del municipi, interessa la comarca i tot el país, com podríem deixar al municipi la facultat de decidir tot sol? Hi ha moltes coses d'urbanisme pròpiament dit i de Regional Planning que ens interessaran a tots, i que han d'ésser pensades dins un conjunt, per un organisme tècnic orientador: per exemple, les zones de gran tràfic. Al Congrés d'Arquitectes de Llengua Catalana, que comentem, vaig fer notar el cas de les urbanitzacions locals de la zona en tràfic del Baix Llobregat, les quals no poden ésser estudiades segons els interessos particulars de cada poble, sinó que s'han de plegar a la necessitat de deixar pas a un feix de vies, paral·leles al curs del riu, per tal de permetre la forta circulació múltiple del futur, des de Barcelona i cap a Barcelona.

Es evident que, com deia al principi, dins aquestes conclusions hi ha una sal política. Forçosament, quan els arquitectes catalans les vulguin fer prevaler, trobaran defensors i trobaran també adversaris. No és el meu intent de proclamar que allò que jo penso és la veritat. Estic plenament convençut de la bondat del que diem en aquestes conclusions, però també poden tenir raó els que pensin diferentment.

En un punt d'autonomia urbanista les discussions podran ésser molt vives. Es el cas de Barcelona. S'ha dit que Barcelona ha de tenir una gran autonomia. Però també es pot dir el contrari. Si admetem, com jo ho faig, la conclusió primera del Congrés, em sembla evident que Barcelona s'ha de sotmetre a la concepció de conjunt de Catalunya. I com que és un peix gros, que fa por que es mengi els petits, sembla que caldria lligar-la curt, i retallar-li l'autonomia a benefici d'una alta inspecció de la Generalitat (de tot Catalunya) damunt de Barcelona. Aquesta ha d'ésser la ciutat de tots els catalans. Alguns pensen que adhuc en un terreny purament polític, fóra desitjable que l'Ajuntament de Barcelona no constituís un poder, amb Parlament propi, representant d'una meitat o un terç del cens català, aproximadament. Els que així pensen, recreen els inconvenients de dos Parlaments, fills del sufragi, i forts tots dos, el dia que un conflicte esclati entre els poders d'un i altre costat de la Plaça de la República. Però deixant l'aspecte polític, i tornant a l'urbanisme, tothom veurà la diferència que existeix entre deixar que Barcelona creixi autòmicament i devori al seu gust tot el que pugui, o no permetre això, sinó facilitar i encoratjar la creixença dels nuclis de segon ordre de Catalunya, coordinant les activitats i les creixences de tot dins un pla de conjunt català.

Heus ací algunes consideracions rapidíssimes, sobre les conclusions de política urbanista del Congrés d'Arquitectes de Llengua Catalana. Suscitar discussió pública sobre les orientacions que s'hi proposen, em sembla convenientíssim. En un segon article que seguirà, provaré de presentar altres aspectes de les conclusions del Congrés, que també mereixerien d'ésser discutits.

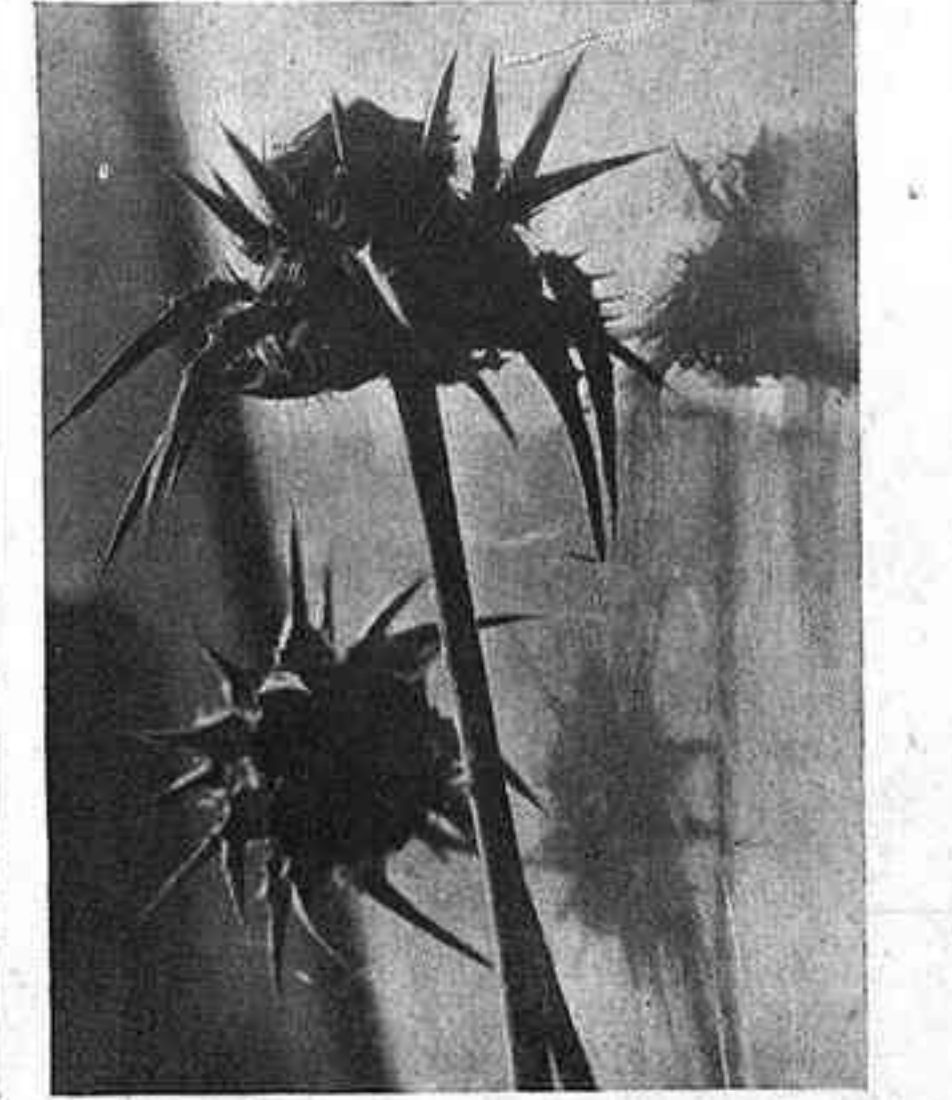
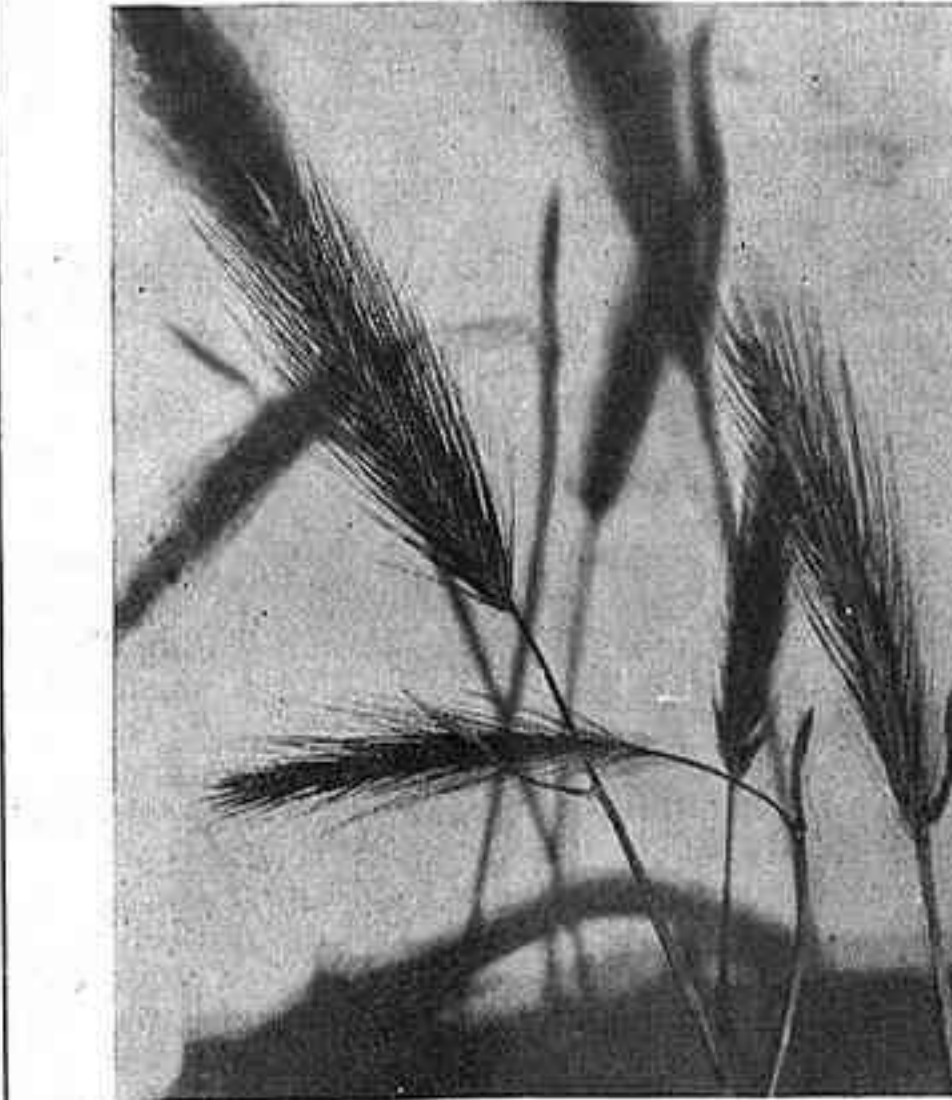
NICOLAU M.ª RUBIO
Arquitecte

Aspectes de la fotografia

La fotografia, com a bona feina de laboratori, té un sens fi de recursos, que ben aprofitats poden ésser una font de troballes que matissin i enriqueixin amb varietats el seu comès de plasmació estàtica.

La primera preocupació del fotògraf ha

de ser la bellesa del resultat; després, cercar en la vastíssima complexitat de la tècnica fotogràfica, els mitjans per obtenir una més perfecta interpretació del seu concepte. És un greu error i perjudici per l'art fotogràfic, deixar-se menar per la delectança del químic davant d'un problema difícil, amb l'orgull de la solució, en el laboratori de llum roja.

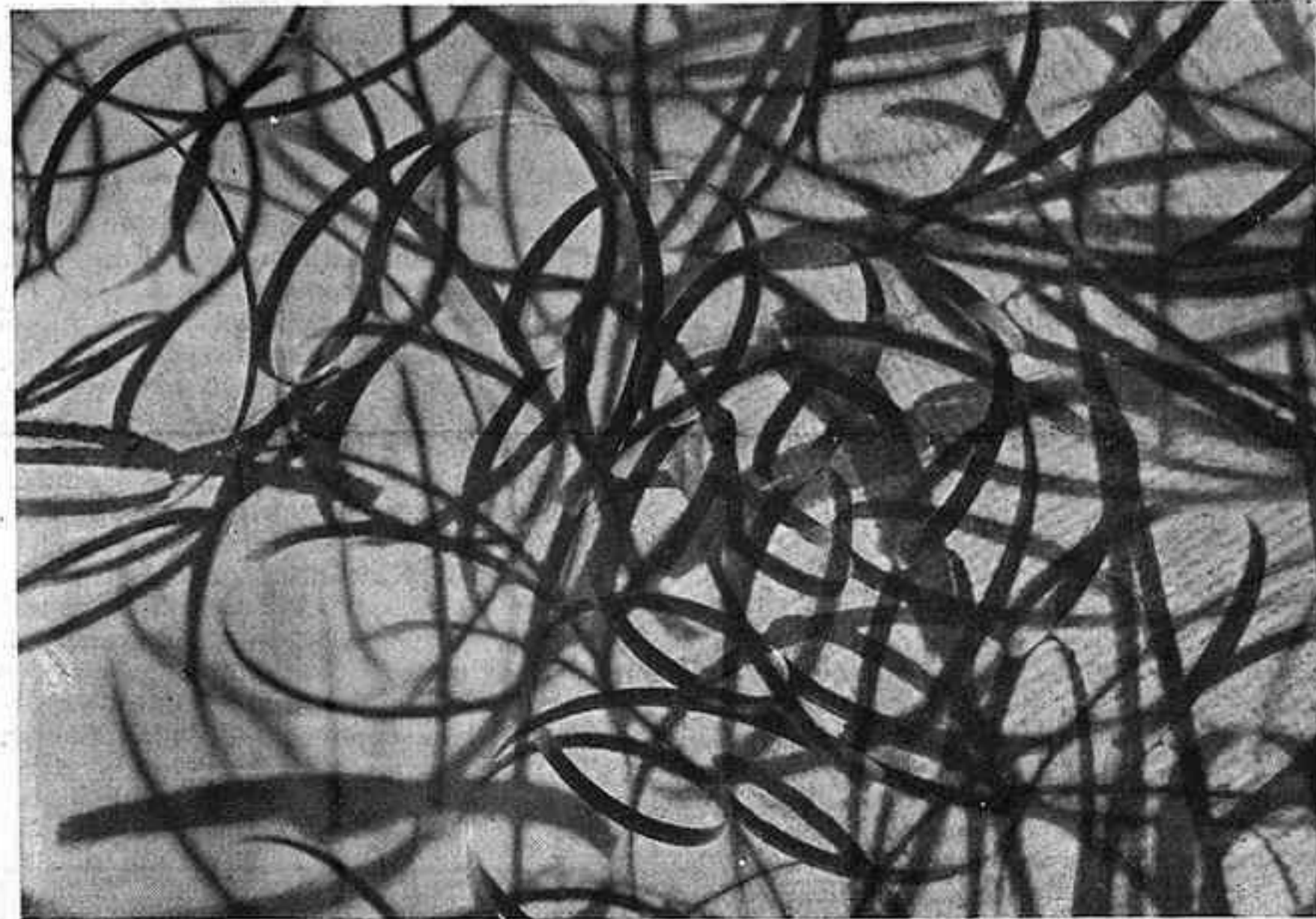

Gibert. — Espigues i Escardots

El títol de «superació de dificultats» no resa en fotografia d'art, la qual devem procurar que entri pels ulls amb igual interès

d'interpretació, però sempre dins els camins més simples, que seran garantia de perfecció. Cal tenir present que, per regla general, les complicacions absurdes i de llum emmessen la sensibilitat.

Com a manifestació artística, el procediment emprat en les adjuntes fotografies té un camp relativament limitat, i crec que a la llarga resultaria fatigós. Però, com a assaig reeixit, és digne d'ésser tingut en compte pel bon fotògraf, per quan pugui ésser oportú.

Gibert. — Film cinematogràfic

per l'intelligent que pel llec en la matèria. Prova evident d'aquesta igualtat d'interès, és que generalment en les manifestacions més simples es desvetlla l'interès del menys tècnic.

Les fotos que il·lustren aquestes ratlles ens ofereixen un aspecte interessant de les possibilitats de la fotografia. Interessant precisament per llur simplicitat.

Siluetes i ombres troben un rapport fidel de les seves fascinants valors, que bé podria assentar un dels camins de l'impressionisme fotogràfic.

L'amic Gibert, autor d'aquestes fotos, s'ha comportat com un bon artista fotogràfic, anant directament a la recerca d'un resultat, amb la màxima senzillesa de mitjans.

La seva feina ha estat la de compondre com en el llunyà temps de les «ombres xinesques», però no amb jocs de mans, sinó amb objectes reals i cercant els millors efectes de llum que donessin relleu a l'aspror de l'escardot i esveltesa al tany d'una espiga, deixant que el joc de les ombres afegís la fantasia complementària.

El rapport s'ha confiat a la fidelitat de les sals de plata, que malgrat haver estat anomenades, pels alquimistes medievals, usals del diable, són absolutament dócils en llur comès d'essència fotogràfica.

La simplicitat del procediment ha arribat a tal extrem, que fins s'ha prescindit de la cambra fotogràfica, impressionant directament damunt del paper.

Gibert ens presenta unes proves la plena

Tenim un exemple del valor que aquest procediment podria tenir en la fotografia publicitària, en l'encertat assumpte de bobina i film cinematogràfic, que també reprodueix.

La propaganda de bon gust, que és sempre àvida de novetat, té sens dubte un puntal en la fotografia publicitària, la finalitat de la qual ha d'ésser cridar l'atenció del públic de la manera més precisa, simple i agradable als ulls. Les realitzacions de Gibert en marquen un camí.

JOAN LLIMONA

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapissor. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passadís de Gràcia, 36. Telèfon 16286
BARCELONA

CEPILLERIA MODERNA
raspalls per a tots els usos
articles de neteja—objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

BADRINAS
MOBLES
DIAGONAL, 460

¡NERVIOSOS!
Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades **GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ** que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la **Neurastènia**.
Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigenes, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen escotament nerviós.
Les Gragees potencials del Dr. Solvré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida, indicades especialment als escotats en la seva joventut per tota mena d'excés, als que veniquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc. aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.
Basta pendre un flascó per convèncer-se'n
Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica
NOTA.—Dirigit-se i trametar 0'25 ptes. en segells de correu per al franquell a Oficines Laboratori Sòkocarg, carrer del Tor, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

—Se li acaba de morir el marit. No podrà dir que el pobre home no hagi fet tots els possibles per fer-la feliç.
(Candide, París)

—He trobat tres llumins al plat...
—Senyor, eren els espàrrecs!
(Der Lustige Sachse, Dresden)

El lladregot.—No m'havia divertit tant des del temps que era boy-scout.
(Judge, Nova York)

—Us he reunit, senyores, per proposar-vos la fundació d'una agrupació nudista...
(Judge, Nova York)

L'empleat del Metro.—Li demano que no vegi res de personal en això, senyora.
(Judge, Nova York)

EL TEATRE

LES ESTRENES

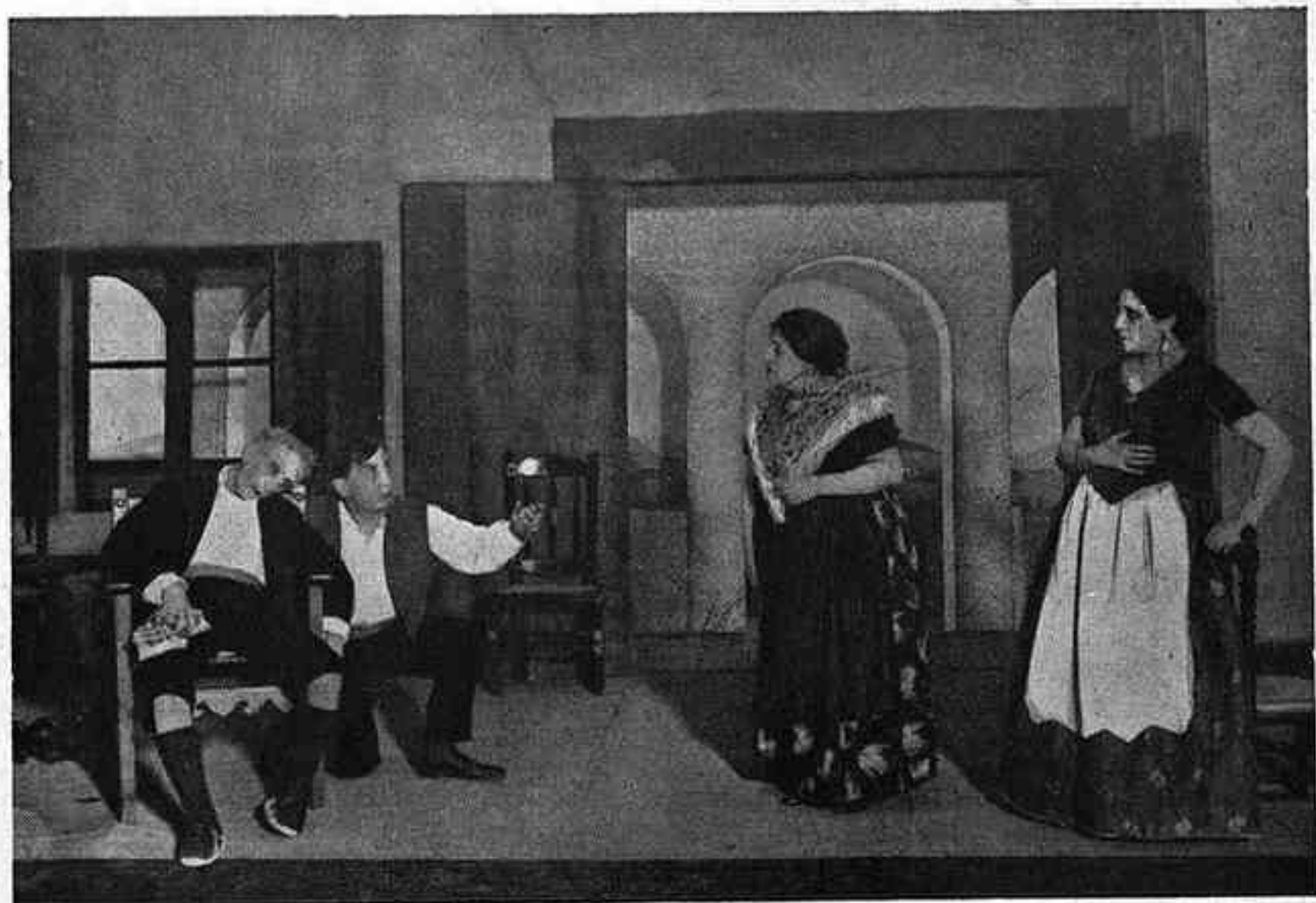
Josep Maria de Sagarra, *Desitjada* (Teatre Romea)

La musa de Josep Maria de Sagarra, amb aquesta *Desitjada* estrenada darrerament al Romea, ha tornat a pendre contacte amb l'ambient que li és més familiar.

El poeta ha refermat de bell nou la seva fidelitat als temes dels quals el seu esperit ha tret sempre les emocions més sentides i el lirisme més vibrant. De vegades l'hem vist desviar-se cap a temes força diferents d'aquests en els quals se'ns mostra tan segur d'ell mateix, però un instint alerta —

ser més que en cap altra obra d'ell — lliguen idoniament amb les expressions que els acompanyen, en la qual la línia central de l'acció porta una direcció neta, sense entorpiments accessoris, segueix en la seva concepció dramàtica les mateixes característiques que hem assenyalat més amunt.

No cal que cerquem el més petit dubte, la més lleugera vacil·lació en la manera d'ésser de cap d'aquests personatges que se us presenten en *Desitjada*. Els bons són bons de

Escena de «Desitjada»

qui sap si aquella servitud al seu públic de que ens parlava dijous passat des del seu acostumat *Aperitiu* —, el fa tornar, cada vegada més ric d'experiències i més afinat d'intenció, a la seva inspiració primitiva.

Desitjada és, com les obres més importants de Sagarra, un drama de passió enverinada i cruel per un costat i pura i delicada per l'altre, que es descabdella en un medi rural, pel qual veiem travessar una sèrie de tipus apuntats amb una justa imprecisió.

Ràpidament i sense cap violència, aquest drama de passió exacerbada que se'ns presentava carregada de tots els mals averanys, es converteix en una acció poètica on ben aviat sentirem cantar les sonores veus de la terra. Tota l'abridada dels sentiments, tota l'exacerbació passional s'emboïlla, fins a desdibuixar-se, sota el ropatge brillant dels bells versos, sota la riquesa exuberant del llenguatge, esmaltat de saboresoses nomenclatures, sota el doll d'imatges gràfiques i inusitades, purament personals, del nostre poeta.

Posades les dades principals de l'assumpte que ens presenta, el caràcter dels seus personatges, que seran el patró damunt el qual es descabdellará l'acció, d'una manera gairebé rígida sense excessius matisos psicològics, sense alternatives, sense fluctuacions, Sagarra deixa anar la seva poètica, que anirà brodat damunt l'esquemàtic canemàs dels caràcters la substanciosa opulència dels seus versos.

Desitjada, obra en la qual Sagarra arriba a una excel·lent culminació formal, amb una varietat de metres agradable i entenedora, i on els pensaments i els sentiments — pot-

Una veu nova en el cinema
que sonarà amb esquinçador
accent en el cor de la Humanitat

UNIFORME
(Madchen in Uniform)

La vida inquieta d'un pensionat de noies amb l'esclat d'un apassionant drama espiritual

LA PEL·LÍCULA DE L'ANY

que després de més de 600 projeccions en el Cinema Marigny de París serà presentada aviat a BARCELONA

cap a peus, els malvats són malvats fins al moll dels ossos. Tot es succeeix vigorosament, sense un atur, sense una desviació. El més matisat d'aquests caràcters és el de Joan, encara que, pots, és el més inversemblant de tots. *Desitjada* és un àngel. El seu sogre un dimoni; no aclareix gens ni mica la seva negror el seu pensament envers el fill que estudia per capellà — única guspira d'un xic de tendresa, que es perd en l'absoluta maldat que l'emplena.

Aquesta poca complexitat que, en general, podem assenyalat en els caràcters que dibuixa Sagarra, dona al seu teatre un cert caient primitiu en allò que fa referència al gruix psicològic dels seus personatges i al lligat de la seva acció. Les passions i els sentiments van massa directes; se'ns descebreixen massa tot d'una. Les accions i reaccions dels protagonistes fins arriben a semblar-nos puerils. L'ur anima se'ns transparenta amb excessiva facilitat.

Però tot això són càrrecs que podrien fer-se a un autor que establis la seva valor damunt l'estudi psicològic del personatge, sobre la densitat de la trama dramàtica. I no és aquest el cas de Sagarra. Sagarra és un poeta que escriu per al teatre i porta al teatre el seu talent de poeta, que s'imposa damunt del dramaturg. La fluïdesa del vers deixata l'acció, que queda reduït, com diem, al pur esquema sobre el qual els accents, les rimes, les imatges i les paraules cabdellen i descabdellen llur rica sensualitat, que fan la valor principal de l'obra.

Es ja un tòpic corrent retreure a Sagarra que escriu massa per a contentament del seu públic fidel. A part que en això no creiem que faci res més que seguir el camí de tots els dramaturgs i comediògrafs que s'han succeït d'ençà que el món és món, també caldria afegir que seria cosa ben desitjable que tots aquells que escriuen d'aquella manera que se'n diu «de cara al públic», ho fessin amb una ploma de l'estil i de la qualitat de la de Sagarra.

Hom ha remarcat també — incloent-ho en el retret anterior — que Sagarra és l'autor català actual que emplena qualsevol teatre durant més temps i d'una manera constant amb la representació d'una obra seva, afegint-hi — més retret encara — que les empreses es pot dir que només compten amb ell per a salvar llurs temporades. Es de pensar, doncs, que el desig més fervent d'aquests detractors seria el de veure com Sagarra es posava «d'esquena al públic» i com les empreses, automàticament es negaven a representar-li les obres. Per arrodonir-ho, els altres pocs que queden caldria que el seguisin pel mateix camí i, llavors, tota la glòria del nostre teatre es refugiaria a l'escenari de l'Espanyol, amb gran contentament dels purs, dels refinats i dels incorruptes.

Desitjada és força ben servida per tota la companyia del Romea. Maria Vila, Maria Morera, Gimbernat, Daví, donen a l'acció tota vigoria necessària. Emma Alonso, Strem, i els altres queden correctament en els seus respectius papers.

El decorat i el vestuari, de Fontanals, són cosa excel·lent. Fontanals ens demostra novament el seu talent de decorador i d'ambientador amb una sobrietat i un bon gust que caldria que fossin més generals.

JOAN CORTEZ

PUBLIC·CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681
Sessió continua de 5 a 8 i mitja i de 10 a 12 nit

NOTICIARI FOX
REPORTATGES CINÉAC
ARGENTINA LA RICA
(documental)

Ext de la CATIFA MÀGICA FOX
A LES GUAIANES

Equip sonor R. C. A. Phonophone

El saxofon i el Danubi

Carlo Rim, el caricaturista francès, dibuixà no fa gaire una lluita entre un violí i un saxofon en la qual vençia el violí. En vals del Danubi, segons ell, havia vençut el fox del Hudson.

Ens permetem de tenir una opinió totalment diferent de la de Carlo Rim. En aquest món, tot el que realment s'ho val torna un dia o altre, i ara és l'hora del retorn del vals. Però si el vals ha tornat, citem a dir-ho, és gràcies al saxofon neoyorkí, no pas al violí vienès.

Erem molt petits que pertot arreu es parlava dels tzigans. Els nois de casa bona feien orquestres de tzigans. Les senyores preniën te amb música de tzigans. Les noies somiaven fugir algun dia amb un tzigàn autèntic. Després, quan vaig començar a ballar, vingué la invasió de la música negra, i no era de bon to ballar un fox sense un clàxon que us en esguerrés el ritme.

Més tard, van arribar les llàgrimes dels argentins, amb tota aquella cosa tan tètrica de les maletes amb el cor d'una dona a dintre, i dels cavalls morts d'enyorament.

Ultimament, qui no es vegi amb cor de menjar cacauets i moure tot el cos ballant una rumba més val que no vagi ni pels cabarets ni pels tes benèfics.

Tot passa, però tot deixa una cosa o altra. Ha quedat el vals. Ha quedat el fox. És massa recent l'aparició dels argentins ploraners i dels cubans melangiosos per saber què en quedarà.

El bon to de la música de ball, allò que entre mig d'unes taules de te o de whisky hi fa el paper de senyor és la música dels valsos i dels foxs. El fox, des de la seva aparició, i sobretot d'ençà que es va treure aquells cops de peu dels primers temps, ha fet un gran paper. Ara ha tornat el vals per fer-li costat. I jo crec que si ha tornat és gràcies al saxofon (que és tant com dir gràcies al jazz i al fox).

Seria inútil invocar tres o quatre films alemanys saturats de valsos vienesos per donar la raó del retorn del vals. El vals ha tornat perquè el saxofon l'ha alliberat de l'anèdota danubiana i n'ha fet un producte moderníssim, entendantitzat, higiènic.

Avui un vals té els mateixos giravolts que en temps de *La Vidua alegre* i pot ésser tan sentimental com era abans; però quan surt de la boca del saxofon té una cosa que no tenia, un altre aire. Avui és un ball que s'ha de ballar una mica separat de la balladora, no massa, amb un braç que no s'encarri i amb una cara trista si voleu, però no massa seriosa, sinó amb una punta d'ironia.

Aquesta punta d'ironia és el que el salva. El saxofon li ha encomanat el seu humor i tot l'acompanyament del jazz li ha donat un nou sentit que encara el fa més àgil i més elegant. Fins quan en un giravolt de l'orquestra, l'agafen els violins i s'hi gronxen, és un gronxament que, sense perdre cap de les seves qualitats danubianes, en fa una cosa molt més aproximada a la nostra manera d'ésser.

No, Carlo Rim no té raó. El violí i el saxofon no s'han barallat. Simplement el saxofon ha obert la porta al vals i li ha dit: el senyor, si vol entrar, ja pot fer-ho. I per això ara, al costat d'un *Me formidabile*, podem sentir un *For you magnífic*.

JERONI MORAGUES

Màquines de fabricar bellesa

J. M. Barrie, l'exquisit autor de *Peter Pan*, deia, en el prefaci de l'edició anglesa de les memòries de la Karsavina, que l'aprenentatge d'una ballarina és una tasca més dura que la de picapedrer. A Rússia, l'aprenentatge de dansarina havia de menar, dotze anys seguits, una vida austerament monacal a l'Escola Imperial de Dansa. Totes aquelles noies eren preservades com de la pesta de tot contacte amb l'exterior. Tots els seus pensaments s'havien de concentrar vers un objecte únic: la dansa. La Karsavina, com els presos, esperava amb impaciència el dia llunyà del seu alliberament. Una tortura, en efecte, l'aprenentatge d'una ballarina. I el de l'acròbata, també. I el del *jongleur*. I el de tots els artistes de circ. A cinc o sis anys, l'aprenent d'acròbata ja s'exercia diàriament damunt la pista. Un veritable suplici. Adquirir flexibilitat, primer. Els infants són dislocats amb la mà, les seves articulacions són forçades a còpia d'esforços constants. Equilibris sobre les mans, després. I desentrotllament dels músculs a les anelles i als trapezis. I la *roulade* i el salt del simi, la clau de tota acrobàcia, per a reeixir els quals calen molts anys d'entrenament diari. L'acròbata ja no interrompra mai més aquesta labor de cada dia. Una setmana d'inactivitat destrueix la tasca de tot un any. Educació del múscul i sobretot de la moral. La confiança en si és la matèria prima de l'acròbata, molt més important que la musculatura.

Però retornem a les ballarines. Levinson, que va poder visitar la classe de dansa de l'Opéra de París, dirigida per la Zambelli, exclamava: «La dansarina formada esdevé una criatura artificial, un instrument de precisió. El seu ésser adquireix la mateixa unitat, la mateixa conformitat a la seva destinació que fa la bellesa d'un Citroën, d'un avió, on tot, de tall, aspecte de conjunt, expressen una funció suprema: la de la velocitat. Però l'avió és concebut amb un sentit utilitari, la noció de bellesa s'hi sobreposa. Quant a la dansarina clàssica, la seva transfiguració incessant és el resultat d'una voluntat desinteressada de perfecció. I és així que la funció mecànica es transforma en fenomen estètic.» I Levinson cloïa les seves frases entusiastes amb aquests mots: «Què fa, emprant un tal despotisme, el professor dels seus alumnes? En fa uns monstres, uns monstres sublims.»

Es precisament ací on volíem arribar. Avui, autos, avions, arquitectura, són essencialment funcionals. I aquest funcionalisme absolut elimina radicalment tot el superflu que impedeixi a l'òrgan de complir la seva funció. Artistes de circ i ballarines són també funcionalistes. Des de menuts, el seu

cos és conscienciosament pastat, fins a fer-lo apte per a complir una funció determinada. Els seus músculs són treballats, el seu cos és deformat, fins a convertir aquests petits éssers en monstres, en veritables màquines.

En la boxa passa el mateix. El boxador també és fisonomiat per un entrenament duríssim. El boxador també ha de complir una funció que és l'eficàcia. Com la velocitat és la funció de l'auto i de l'avió. Però boxador, auto i avió són estricte utilitaris. I la seva bellesa no és una bellesa cercada, sinó una bellesa involuntària.

Nijinski i la Karsavina

ria, deguda a l'absència de superflu que engendra línies proporcionades i formes nues, les úniques que plauen als nostres ulls. Però, al fons, autos i avions són una màquina de voler. Com una casa és una màquina de viure. I un boxador una màquina de colpejar. I aquest caràcter utilitari és el que els diferencia de la dansarina o de l'acròbata. Aquests també són veritables màquines. Però la seva funció és la de produir bellesa. Artistes de circ i ballarines són màquines de fabricar bellesa. Màquines que han estat construïdes tan pacientment i tan conscienciosament com un instrument de precisió, i que produeixen efectes bells amb la mateixa exactitud matemàtica.

SEBASTIÀ GASCH

Cada dia noves marques
d'equips sonors
però els aparells

segueixent triomfant

EMPRESARIS: No us diexeu enganyar per vulgars imitacions.

La importància de la nostra marca està demostrada pel gran nombre d'instal·lacions efectuades.

Oferim les condicions de pagament més avantatjoses.

No vacil·leu, i demaneu pressupost a

CINEMATOGRAFICA ASTREA, S. A.

Casa Central: BARCELONA, Rambla Catalunya, 43 - Telèfon 24752

Sucursals: MADRID, Av. Pi i Margall, 20 - Telèfon 14871

PALMA DE MALLORCA, Palacio, 16 - Telèfon 1333

Sucursals: BILBAO, Berástegui, 2 - Telèfon 15694

Agències: LA CORUÑA, López Campanioni - Marina, 6 i 7

SANTA CRUZ DE TENERIFE, Ramon Baudet, Parq. Recr.

EL CINEMA

La funció de la crítica

Ben poques persones — potser no n'hi hagué cap — es prengueren seriosament el cinema, en els seus començos. Després, quan el nou art s'apuntava en l'escena i en el llibre, cap persona de gust no s'hauria atrevit a defensar-lo. A tot estirar, podia ésser considerat com un passatemps, per gent no gaire primmirada en la qualitat de l'espectacle amb què es volien distreure; però donar-li categoria d'art!

Ni els arguments, de tan marcat regust melodramàtic; ni els actors, d'un joc tan acostat a la pantomima dels escenaris de raça, podien fer del cinema res més que un succedani, força inferior, del teatre. Fou moda, entre aquells que per entendre'ns anomenem intel·lectuals, blasmar asprament del cinema.

Després, al contrari, els intel·lectuals s'aficionaren al cinema, massa i tot.

El gran públic, per la seva banda, ha fet del cinema un element indispensable de la seva vida, un esmerç indefugible del temps destinat a les diversions. A satisfer la voracitat del públic mundial del cinema, atén una producció copiosíssima, servida per una tècnica cada dia més refinada.

Naturalment, en aquesta producció tan copiosa, hi ha de tot, del bo al dolent passant per tots els graus entremig. No altra cosa succeeix en la literatura, per exemple; però aquí ens trobem en un domini explotat des de fa segles i en el qual, per tant, és més còmode la separació en categories i la classificació en gèneres. Tothom sap que hi ha una mena de llibres escrits i publicats de cara a la voracitat, poc exigent pel que fa a la qualitat, d'un públic vast; que hi ha una altra mena d'obres que no complen amb un auditori tan estès, però que són fet i fet els que de debò constitueixen la literatura.

Una cosa semblant ocorre en el cinema, sinó que la seva mateixa novel·la, la seva

ràpida creixença, la quantitat de la producció, la xarxa que entorn seu teixeixen tants d'interessos extraartístics, tot plegat, fa més difícil un deslliament entre els films que podríem anomenar clàssics, i els altres, que de moment no volem anomenar de cap més manera.

Pel que fa als llibres, ja és sabut, el límit — amb la flexibilitat que han de tenir els límits en aquestes matèries — és traçat de temps ha. Pel que fa als films, en canvi, la feina per fer encara és molta, en aquest sentit. Però cal fer-la. Tothom ens entén si, seguint la comparança iniciada amb el món literari, diem que hi ha llibres de Ponson du Terrail i de Gide (per anar a cercar comparacions llunyanes i lliures de compromís), i que dels segons s'ocupen els crítics i els historiadors i pels primers no s'hi amoenen.

Es una separació així la que cal fer en el cinema, la qual, d'altra banda, ja s'ha iniciat per part de la crítica independent, que en aquesta tasca — la primordial — es veu sovint entremigada per la més formidable propaganda que mai s'hagi posat al servei d'un afer.

Des d'aquestes pàgines hem fet, i no volem fer altra cosa, una feina d'orientació en el sentit indicat. I no solament des d'aquestes pàgines, sinó també amb les sessions de cinema que hem organitzat i seguirem organitzant.

Sense una rigidesa que fóra inescalcant, però també sense concessions, aquesta és la tasca que, cada dia més, cal dur a terme. D'una banda, la magnitud enorme que ha pres la cinematografia i la seva influència tan directa sobre un públic tan nombros; d'altra banda, el fet de poder comptar ja — arriquem l'afirmació — amb veritables «clàssics del cinema», fan doblement imperiosa una distinció entre els films com la que hem insinuat.

«Noies d'uniforme»

Com s'ha dit en aquestes mateixes pàgines, el film *Noies d'uniforme* que MIRADOR presentarà al públic de Barcelona, és tret d'una obra teatral de Christa Winsloe, retolada originàriament *Gestern und Heute* (Ahir i avui). Existeix, en general, una pre-

respon a Christa Winsloe o a Leontine Sagan; el que és cert, és que només per ella sola, el film *Noies d'uniforme* arriba a un patètic i una emoció com potser no més hi arriba el millor Chaplin, l'home més patètic del món. I aquest patètic i aquesta

que inspira la quasi totalitat dels films de tot arreu! És impossible estar-se de pensar en el que fóra *Noies d'uniforme* realitzat a Hollywood i els aires que pendrien unes escenes per a les quals s'haurien triat les cinquanta *girls* més boniques entre el *stock* d'extres. En canvi, Leontine Sagan ens presenta una col·lecció de pensionistes que donen tota la sensació de l'autenticitat, que fan el seu paper amb una naturalitat i una sinceritat, que sembla ignorar del tot l'espectador.

Aquest joc escènic natural faria pensar en alguns films russos, si l'atmosfera de *Noies d'uniforme* i el problema que s'hi planteja no allunyessin de seguida aquell acostament.

Cal també remarcar la mesura i el tacte amb què és dut un film que fàcilment, en altres mans, podria escórrer-se cap a equívocs i terboleses davant els quals els freudians teoritzarien anys seguits, els francesos cultivarien la *grivoiserie* i els americans el *sex appeal*.

Contra el que hauria pogut ocórrer, són els ingredients sentimentals, i no pas els eròtics, els que floten en l'atmosfera de la pel·lícula.

No sabem quina serà l'acollida que el públic de Barcelona dispensarà a *Noies d'uniforme*, perquè el cinema, tot i ésser un art internacional, és susceptible de reaccions diverses a cada país. A Alemanya, *Noies d'uniforme* fou l'obra que aconseguí més vots en el referèndum popular sobre el millor film de la temporada; a França s'ha projectat mesos seguits. I això que es tracta d'una obra concebuda sense cap dels prejudicis comercials que informen la major part de la producció cinematogràfica. Això ens prova, una vegada més, que sovint no és l'afalac del públic la manera més segura de reeixir, sinó realitzar obres simplement bones i prou.

Esperem que el públic barceloní sabrà apreciar aquest film que dona una nota nova, autèntica i profundament humana, entremig de la banalitat abundant de films tan aviat projectats com oblidats.

JUST CABOT

Les noies d'uniforme i llurs mestresses

vecció envers les pel·lícules tretes d'una novel·la o d'una obra de teatre. En tals adaptacions, surten massa reminiscències literàries o teatrals perquè pugui conservar-se pura l'especificitat cinematogràfica. Quan un film d'aquests es salva, és a costa d'una interpretació molt lliure de l'obra inspiradora. (Citem, a tall d'exemple, com es separa *L'àngel blau* — el film que revelà Marlene Dietrich — d'*El professor Unrat*, la novel·la de Heinrich Mann d'on Sternberg tragué el seu film.) No som nosaltres dels menys afectats per aquella prevenció sobre l'origen dels films, i, àdhuc no coneixent l'obra de Winsloe, remarquem com Leontine Sagan, la directora del film, ha reeixit a donar-nos una obra específicament cinematogràfica, que sembla pensada originàriament per al cinema.

No cal que expliquem la intriga del film, ni els esdeveniments que hi tenen lloc. L'una i els altres són reduïts al mínim. El tema de la pel·lícula no radica en l'argument, sinó en l'ambient. Potser, davant un film com *Mädchen in uniform* — o com *Ahelia*, *Sous les toits de Paris*, i algun altre — arribaríem a la conclusió que l'essencial d'una obra cinematogràfica és que ens evoqui un ambient, ens introdueixi en un medi veritablement descrit. Aleshores, davant una obra així, no ens preguntem si som davant una obra cinematogràfica, o literària, o teatral. Veïem, simplement, viure. I això — que sembla tan poc, però és la cosa més difícil de reeixir — ja basta.

No sé si el mèrit d'aquesta veritat cor-

emoció aconseguits amb una tal simplicitat de mitjans, que ben poques vegades — com a propòsit d'aquest film ha fet algú el nom del qual em dol no saber — s'ha citat la frase de Racine al prefaci de *Berenice*: «L'art és fer alguna cosa de res.»

Tot, en el film, col·labora a aquesta simplicitat: l'argument, la tècnica, la interpretació. Del primer, ja n'hem dit alguna cosa. Quant a la tècnica, les fotografies són immillorables; els punts de vista, ben trobats i eficaços per a l'economia del film. Però aquesta tècnica és tan perfecta, que no es nota la seva presència. I això que tot el film, de cap a peu, és realitzat amb un sentit plàstic tan admirable, que l'espectador no es cansa de veure un film de duració normal que es desenrotlla exclusivament en l'edifici d'un pensionat i enlloc més.

Igualment diríem de la interpretació. Que lluny som de la preocupació de les vedettes

MIRADOR

PRESENTARÀ, DIVENDRES DIA 28 D'OCTUBRE, AL
CINEMA FANTASIO
EL FILM

Noies d'uniforme

A PARTIR DE DIMECRES VINENT FINS EL DIA 25 S'ADMETRAN,
A L'ADMINISTRACIÓ DE "MIRADOR", ENCÀRRECS DE LOCALITATS

Publi-Cinema

Passeig de Gràcia, 57
Telèfon 79,681

Veritable avançada
cultural del cinema

L'espectacle més
variati i més útil

Exclusiva de tot el
material FOX de
caràcter informa-
tiu i documental

Noticiari Fox sonor
Catifa màgica de
Movietone

Sessions contínues de
4 a 8 : Nit de 10 a 12

PROPERAMENT

al

Fantàsis

ERASE
UNAVEZ
UN VALS

UNA EXCLUSIVA FEBRER & BLAY

Presentació de l'exímia artista

MARTHA EGGERTH

Una opereta de Franz Lehar,
autor de
La vídua alegre

El Comte de Luxemburg

Si és un film Paramount, és el millor

Fidel al seu lema,
PARAMOUNT FILMS
acaba d'adquirir
TRES EQUIPS SONORS

RIVATON

PRODUCCIÓ NACIONAL

Per ésser també el millor

DISTRIBUIDORS EXCLUSIUS:

AUTO-ELECTRICIDAD, S. A.

Barcelona - Madrid - Valencia - La Coruña - Palma Mallorca

EL DARRER FILM DE PABST

"L'Atlàntida"

Un talent incontestable, la preocupació social que anima sovint el seu pensament, el reclame que la censura ha fet entorn d'algunes de les seves produccions, per damunt de tot, l'originalitat personalíssima dels temes que ens ofereix, tot contribueix a donar al nom i a l'obra de G. W. Pabst la virtut d'interessar el públic cultivat que segueix amb passió les vicissituds del cinema. Una estrena de Pabst, doncs, mobilitza, podríem dir, els devots del cinema i obliga la crítica a donar una certa dimensió material a la seva tasca, per tal de justificar davant del

nema posar-se agosaradament al servei dels mites, i ens trobem a la fi amb una història d'amor i de rivalitat, amb una *vamp* un xic maniàtica. Precisament perquè es tracta d'un film de categoria hem cregut que no podíem passar per alt les remarques precedents; i ara, parlant del film en tant que film, oïrem el que aquests dies diu tothom que el veu: que és admirablement ben fet i que dona la mesura del talent de Pabst. Un èxit, el ritme. El film marxa amb un moviment constant, sense entrebancar-se

La mare i els pares d'Antinea

públic la serietat de la professió. Parlem doncs de *L'Atlàntida*, el nou espectacle construït per l'autor de *Quatre d'infanteria*.

Exotisme i documental, atmosfera de misteri i esperit d'aventura, freqüència de paroxismes emotius, un escenari grandios i molt fotogràfic — el desert —, una arquitectura i una indumentària plenes de pintoresc, G. W. Pabst trobava en *L'Atlàntida*, la història inventada per Pierre Benoit, una matèria rica i diversa que havia de permetre-li fer una tasca llarga i portar-lo a un resultat brillant. A nosaltres no pot importar-nos sinó el resultat, el film de Pabst, independentment de tota consideració sobre la seva filiació literària; diguem aleshores que la història que l'autor del film ens proposa no pot convèncer-nos. Hi ha manca de cohesió entre les intencions i els fets, entre l'atmosfera, l'esperit del film i l'anècdota concreta que es realitza amb els interpres. No és que trobem l'anècdota invertint, sinó el contrari, és que la trobem massa normal; posat en una trajectòria de misteri i d'extraordinari, l'autor es queda a mig camí. Si Antinea no és la darrera reina de l'Atlàntida, el continent desaparegut de què parlen els vells autors, si Antinea no és una deessa entre els mortals, si Antinea no és sinó la filla d'un cupletista d'un cabaret parisenc, a què ve tanta escenografia, tant èmfasi?

Els protagonistes marxen desert endins, arriben al Hoggar si no de grat per força. Tot, per la màgia de Pabst, té l'encís del misteri, del desconegut, del deliri, i heus ací que al final d'aquesta emocionant aventura hi ha una noia de París! Hom espera perdre peu i trobar-se de cop i volta en un domini de màgia. I Pabst sembla obsessió, nat per aquest motiu. La cerimònia fúnebre, el silenci dels habitants del Hoggar, la immensitat del desert que sembla cloure la terra aquella dins un secret inviolable, la bellesa freda, el gest hieràtic de Brigitte Helm, els corredors interminables que com laberint sense sortida guarden Antinea de la mirada dels mortals, tot contribueix a crear una pregona impressió d'extraordinari, que l'anècdota, com deïem, es cuida de desmentir a cada pas. Hauríem volgut creure en l'Atlàntida, hauríem volgut veure el ci-

mai, però també sense precipitar-se. Aquesta persistència en el moviment, que sembla que hauria de donar-nos una impressió de monotonia, és al contrari el que explica l'extraordinària impressió de fatalitat que dona el descabellament dels fets.

Pabst ha fet un estudi definitiu de les llums i de les ombres. Tot el film sembla gravitar entorn d'una preocupació de plàstica fotogràfica i emotiva. L'autor juga admirablement amb els elements materials i sobretot amb el gran escenari natural que li procura el desert. Treballa amb grans espais. Els camells, la indumentària dels indígenes, els exòtics motius arquitectònics del país d'Antinea, tot és matèria de primera qualitat. L'ofici és dominat d'una manera perfecta, l'ofici de l'animador d'imatges, i el so és emprat sempre a temps. Per exemple, servint d'enllaç entre les escenes, o bé assegurant la continuïtat en els instants d'ombra total.

Un dels episodis més reeixits és el de París, 1910. Aquelles escenes amb Florelle i Sokoloff en un music-hall parisenc, interrompent d'una manera brusca la narració africana, són alguna cosa que fa un efecte sorprenent. És un canvi tan bruscat i tan d'ambient, que causa una gran sorpresa. Al final la tempesta al desert és força reixida, i quan s'ha acabat heu de convenir que, a desgrat de la inconsistència de la història, una impressió estranya, nova, us ha envaït lentament, efecte de l'art de Pabst, capaç, adhuc partint d'una base tan feble, d'arribar a trobar un accent de poesia, poesia d'ordre estrictament cinematogràfic. Pabst és un creador i és ell l'autor d'*Atlàntida* film, i costa de pensar el que podria ésser tot això fora del cinema, tant la cosa i l'expressió hi són indissolubles.

Alexandre Arnoux, el conegut crític de cinema, ha treballat en l'adaptació cinematogràfica de la novel·la de Benoit. El diàleg és sense preocupacions de literatura. El film dura exactament una hora trenta cinc minuts; cal remarcar-ho, perquè significa, atenció a la complexitat del motiu, un esforç de condensació, i constatem que aquest esforç no perjudica per res la claredat i el moviment del film.

J. PALAU

Cinema amateur

Si per cinema amateur entenguéssim un film que sols es diferenciés dels altres pel fet d'ésser realitzat per aficionats, no ens tindria cap mena d'interès, i una cosa igual passaria a tots els cineastes que es preocupen d'una manera seriosa de donar vida a la cinematografia amateur a casa nostra. El cinema pur, el que entén Chomette per cinema pur, pot ésser inclòs dins el cinema amateur; tots els assaigs fets pels avant-guardistes i totes les temptatives inexplorables en els cinemes públics entren de ple en la categoria amateur.

El film amateur no deu mai evitar un problema per difícil que sigui, no ha de cercar una altra manera en la qual s'estalvi de trobar la solució; ho ha de resoldre d'una manera o altra, i llavors aquest cinema es converteix en element útil, vital i renovador en el seu art. En un mot, no ha de dependre de ningú, sols d'ell mateix. Dir tot això pot semblar que volem dir que sols incloem dins el cinema amateur aquells films en els quals s'ha tingut una preocupació constant de trobar angles més o menys nous, ritmes desgavellats i tot el que pot portar el desvariegat de la novetat. No; volem dir que no n'ha de fugir, però sempre que aquestes aplicacions siguin una cosa racional. Per exemple, *Allèluia*, de King Vidor, és un film que podríem incloure dins el cinema amateur. De pel·lícules com *Allèluia* és indubtable que altres directors en farien, però aquests luxes sols es poden permetre a senyors que hagin fet guanyar prou diners perquè en l'encim en disbauxen d'aquesta mena.

De la manera que hem dit és com entenem, nosaltres, el cinema amateur. L'amateur és aquell que, d'un art del qual és destre, no en treu cap profit material; per tant, el senyor que té una càmera i realitza films, és un amateur; però ens podem trobar que en molts casos aquest senyor no faci cinema amateur. Se'ns ha dit que és impossible que els amateurs, o sigui els amants del cinema sense mires comercials, realitzin cap producció d'envergadura. Doncs bé, a això hem d'anar, a fer que els amateurs aïllats s'agrupin, i que amb l'esforç de tots tinguin al seu abast els mitjans que facin possible la realització.

No hem d'esperar, però, que els amateurs un cop organitzats ens exhibeixin produccions en les quals s'hagin gastat milers de pessetes. No; hem de voler que ens dominin cinema. Pel cineasta tant valdrà aquell film realitzat per l'amateur sol i amb els seus únics mitjans, però que estigui bé, com el film que hagi costat molts diners. Un professional pot realitzar films amateurs, si es despulla de tots els prejudicis; així ens demostrarà el «que ell faria» i el que entén com a cinema.

Avui, que la cinematografia comença a tenir la seva història, veiem que molts amateurs s'han passat al camp professional i que han realitzat magnífics films comercials, i és que aquests cineastes no van començar a filmar amb l'únic propòsit de deixar eclipsada l'estrella preferida o les cases productores de Hollywood, sinó que van començar fent cinema, i quan el van conèixer a fons, quan s'havien atrevit a totes les audàcies, llavors, aprofitant una avinentesa, creaven pel·lícules comercials bones. El cas René Clair ens ho demostra: les seves pel·lícules del començament poden situar-se dins la cinematografia amateur. Dins de casa nostra, amb la volada que sembla iniciar-se en cinema amateur, podem crear una cinematografia nacional que, com deia el nostre amic, el crític Angel Ferran, «toqui de peus a terra».

Amb la naixença de l'Associació de Cinema Amateur, la realització de cinema amateur serà un fet a Catalunya. L'objectiu de l'Associació és prou definit perquè hi tinguem totes les esperances.

Abans d'acabar, ho volem repetir, en assegurar-nos davant la pantalla, no tindrem en compte ni les despeses, per grosses o petites que siguin, ni els elements, ni si el film que anem a veure ha estat realitzat individualment o en grup, ni si és dels passos 9-5, 16 o 36 mm.; sols que anem a veure una pel·lícula que ha estat feta de la manera que han volgut els seus autors, perquè poden prescindir de les exigències de tots els públics.

A. SANSANEDAS

EN TORN D'UNA ESTRENA

L'opereta al cinema

L'opereta cinematogràfica està a l'ordre del dia. Són els productors alemanys que ara dediquen a aquest gènere una atenció preferent. Així ens trobem que enguany, Günter Stapenhorst, productor independent de la Ufa, presenta el sol fins a cine comèdies musicals, entre les quals *Ronny*, que hem pogut veure aquests dies. Hom podrà veure aquesta ratxa d'operetes amb més o menys entusiasme, però el que podem dir és que aquesta moda ha de preocupar tot aquell que s'interessa pels destins del cinema.

nificació concreta. I la gent s'hi embala, deixant la música fa sempre la propaganda del film, justa manera de pagar un tribut de gratitud.

Podríem parlar de l'opereta referint-nos a un cas concret, el cas de *Ronny* que és la darrera que hem vist. *Ronny* és dirigida per Reinold Schunzel. Hi ha tot el que indefectiblement devem trobar en tota opereta que respecti les regles del joc. Els americans, que no han sabut mai res dels protocols, ni d'aquesta badoqueria d'alguna gent de per aquí, pels galons i per tot el

Katha de Nagy

Quan l'adveniment del sonor, la inserció de cançons en els films va ésser la primera etapa en la marxa progressiva de la nova modalitat cinematogràfica. Es l'època d'or dels compositors i de Hollywood comencen a trametre'ns comèdies musicals que tenen més de music-hall que d'opereta pròpiament dita. Arguments d'una inenarrable puerilitat serveixen de pretext, de fil conductor a una desfilada d'escenes espectaculars, que s'imposen per la seducció d'un fox o pel prestigi d'un estol de *girls* gracioses i perfectes. Timidament, de mica en mica, la *camera* guanya mobilitat i lluita per emancipar l'espectacle de tota reminiscència escènica i el progrés envers la constitució del nou espectacle és visible pas a pas, quan heus ací que a Hollywood renuncien bruscament a aquest gènere per decantar-se exclusivament vers el diàleg, el cinema parlat.

L'aliança pactada entre Chevalier i Lubitsch, el mateix que l'espectacle que ara passen al Femina i que capitaneja Eddie Cantor, són fets isolats dintre la producció americana d'avui. En canvi són assumptes que dintre la producció alemanya estan, com deïem, a l'ordre del dia i com, d'altra banda, es veurà prou aquesta temporada que ara comença.

L'Europa central és el país de l'opereta autèntica. Els alemanys l'han de sentir com una cosa genuïnament pròpia, i així veiem una marca tan important com la Ufa, ahir a la capdavantera de tot el que significava inquietud i anticipació, llançar-se avui decididament a batre el cinema americà en el terreny de la comèdia musical. L'èxit del públic afalaga aquesta orientació. Durarà molt aquesta complaença de la gent? Pensem que en el fons aquestes operetes són terriblement monòtones. Podríem dir que la música és el que canvia, que la lletra sempre és la mateixa. Parades militars, sabres i trompetes, el protocol, el príncep, la nova Pompadour i la nova Du Barry, com vulgueu, i sempre la mateixa història. Però la música, la música lleugera i fàcilment sentimental, salva l'espectacle i captiva el públic. Per cert que avui potser assistim a una ofensiva de vals contra el fox. Pel cinema, els alemanys defensen i propaguen la seva música nacional i els instruments de corda usurpen davant del micròfon el lloc dels instruments de percussió del jazz americà.

Seria molt interessant insistir sobre l'èxit que aconsegueix la música d'aquestes operetes. A la gent li plau poder donar una significació concreta a la música, i en el cinema aquella música no sol encloure una lletra, sinó també una situació, una situació d'ordre sentimental. Aquella música adquireix d'aquest fet una gran puixança emotiva damunt els cors tendres i les persones fàcilment sentimentals. I després, aquella música s'emancipa dels cinemes, es planta al mig del carrer, de la mateixa manera que pel disc s'entafora a tot arreu, i sempre més porta com una reminiscència, una sig-

que fa referència a les *altes esferes*, han estat sempre incapaces de comprendre l'esperit de l'opereta autèntica. Han fet cantar un cor de *cow-boys* com podien imaginar un *duetto* entre un *policeman* i un *gangster*. Els alemanys resten en canvi fidels a la tradició. Se n'emancipen de tant en tant, està això en l'ordre del temps, però hi retornen constantment.

Hi ha en *Ronny* un parell de cançons d'amor que es repeteixen diverses vegades, a fi i efecte que el públic se les endugui a la memòria; unes quantes escenes d'una sumptuositat grandiosa, escenes que infaliblement fan gran efecte damunt les persones sensibles, sobretot a l'ordre de les dimensions; una dona deliciosa, és Katha de Nagy, i una pila de moments de franca comicitat, aconseguida no sempre per un sentiment de gràcia, sinó més aviat per un sentit del grotesc.

L'espectacle és simpàtic perquè no recorre per res als mitjans fàcils que tant dispensen de tenir enginy. No hi ha doncs ni escenes picants, ni *deshabillés*, ni tan sols Willy Fritsch es posa d'uniforme militar, cosa que és quasi inconcebible.

Veurem quins seran els destins de l'opereta cinematogràfica. Guardem-nos de pronòstics. Es veritat que fer-se l'amor cantant en el cinema serà sempre una cosa que farà riure, però els límits del gènere no són pas rígids, i de la col·laboració entre les imatges i les cançons poden sortir coses tan suculetes com *El milió* i *Visca la llibertat*, prototipus al nostre entendre de la veritable opereta cinematogràfica.

J. P.

INDISCUTIBLEMENT!!

UNA DE LES MILLORS PROJECCIONS SONORES DE BARCELONA ES LA DEL

Teatre Goya DOTAT D'UNA MODERNA INSTAL·LACIÓ

Equip Sonor a Banda alimentat TOTALMENT amb corrent altern

- P**URESA ABSOLUTA DE TO I SO
- E**VITA TOTALMENT EL SOROLL DE FONOS
- R**EPRODUEIX AMB TOTA FIDELITAT LA VEU HUMANA
- G**ARANTIA MÀXIMA DE SEGURETAT
- A**mplificació PERFECTA
- M**ECANISME SENZILLÍSSIM I PRÀCTIC

Demaneu pressupost a: **DEREGO GAMISANS, S. L.**

OFICINES I TALLERS:

Carrer Entença, 47 - **BARCELONA** - Telèfon 33333

Cultura Films

PRESENTA

ILLA DE LA

CALMA

(MALLORCA)

Direcció:

A. DE PRUNERA

Presca de vistes:

GIUSEPPE SESIA

Música del Mtre. BAL-

TASAR SAMPER

Sonorització:

V I S A T O R E

Intervenció:

M. P L A N S

I G E L A B E R T

CAPITOL

WENGEROFF-FILMS

presenta la pel·lícula parlada en francès

La canción de la libertad

(FRA DIAVOLO)

Creació de l'eminent baríton

TINO PATIERA

Distribució OCEAN-FILMS

Principal Palace

Cine París

DILLUNS, 17, ESTRENA

DE

Carceleras

El primer film parlat editat a Barcelona. - Revelació de

RAQUEL RODRIGO

secundada per

JOSEP LLUÍS LLORET

PERE S. TEROL

ENRIC LACASA

MODEST RIVAS

i el popular ANTONI GIL

(Varillas)

Exclusives Balart i Simó

SOBRE ELS ARGUMENTS DE PEL·LICULA

Un enfit de passió en els films

Per què, com més va, més es desinteressen els infants del cinema? Els productors americans comencen a plantejar-se, amb una certa angúnia, aquesta pregunta, a primer cop d'ull innocent.

Qui no ha sentit trepidar d'entusiasme el públic de l'Iris-Park, per exemple, davant les proeses de Polo, de Tom Mix, de William Duncan o d'un altre qualsevol d'aquells herois oblidats, un dia popularíssims, de les *super-serials* en divuit episodis que, tot i llur absurditat iritant i llur argumentació poca-solta, deixaven en un fil l'ànima del tendre espectador amb la imatge obsessiónant de l'heroïna estesa damunt dels rails d'un tren a tota marxa, o de la mà traïdora que anava a escanyar el confiat galan, no pot arribar a veure tot l'encís que ha perdut el cinema damunt l'esperit dels infants. Avui dia el cinema americà, amb l'adveniment dels *talkies*, s'ha enfonsat fins al coll en la mar llefiscosa dels conflictes conjugals, del *ménage à trois* i els divorcis, amb tot el seguici de literatura putrefacta, feta de tòpics i de sentimentalismes rebregats, que eren les característiques del teatre francès de primeries de segle. Quan el cinema italià va començar a emboïcar-se amb el teatre i va voler dinamitzar Sardou, o D'Annunzio, o Bataille, va introduir en la seva prosperitat els germens virulents que l'havien de matar. Una alenada de vent fresc de les planes del Far West va endur-se'n per sempre més les deliquescències de la Borelli o les agonies de la Bertini. I el cinema americà, amb totes les seves característiques primitives d'ingenuïtat, dinamisme, escenaris naturals i faules sense cap complicació ni cap element tèrbol, va triomfar a tot el món. L'optimisme ianqui, amb el seu genuí representant, Douglas; la ingenuïtat de les seves històries d'amor, amb tot un rengle de noies rosses que pot representar Mary Pickford; la immensitat dels seus escenaris naturals, amb els *cow-boys* que Bill Hart iniciava; la violència de les baralles i les lluites amb pell-roges o bandits condemnats per endavant al fracàs: tots aquests elements primaris van guanyar-se l'adhesió unànime dels infants, i, a la llarga, de tot el món. No recordeu que van passar uns quants anys fins que «les persones grans» van començar a donar alguna importància al barret fort de Chaplin?

Booth Tarkington, el popular novel·lista americà, denunciava la tara en un recent article: hi ha un excés d'amor a les pel·lícules. I l'amor, a les taules com a la pantalla, s'ha d'esbravar en paraules, en judici de l'acció. On trobeu, ara, el dinamisme dels films americans? Unicament a les pel·lícules de *gangsters*, i aquestes, en general, no són pas un espectacle massa apropiat per als infants. Es clar que tampoc cap pare no creuarà indicadíssim dur una criatura de menys de dotze anys a veure

un drama de la Garbo o la Dietrich, i, si garbelleu amb un mínim de severitat, us quedarà ben poca cosa per deixar veure als infants. Potser hom dirà que els menuts no hi fan cap falta, a les sales d'espectacles. És molt possible, però a ben segur que el digui això va ésser, tota la seva infantesa, un assidu concurrent del Kur-

extraordinària; en *Beau Geste* l'acció es sostenia damunt un sol element: l'amor fraternal, i en *Sorrell & Son* era l'afecte de pare i fill el que mantenia viu l'interès fins al punyent final. És que el cinema sonor no pot trobar, igualment, fora del mòbil amorós, d'altres temes prou humans i no tan embafadors?

Greta Garbo i Conrad Nagel

saal o del Palace Cine, o de la Sala Mercè. Tarkington, que al capdavant és l'autor de *Scaramouche*, creu que les pel·lícules evocadores d'èpoques preterites exercien també una especial atracció damunt les imaginacions infantils. No crec que vagui gaire la pena d'enyorar les lliçons d'història dels films americans, però en canvi crec que la salvació del cinema hauria d'ésser en la tornada a l'aire lliure. Menys decorats sumptuosos, menys exhibicions d'abraçades i petons, i una mica més de naturalesa, de lluites, de moviment.

Davant la monotonia actual dels arguments cinematogràfics, ara se m'acut l'obra d'un excel·lent director, a qui el cinema sonor sembla haver fet fracassar: Herbert Brenon. Tres films magnífics que produïen cadascú un interès propi, llunyà i independent en absolut dels motius eròtics que avui omplen el noranta per cent de les pel·lícules. En *Peter Pan*, l'element meravellós i el grotesc eren conjugats amb una gràcia

La solució la deuen haver vist prou els cineastes russos: vegeu el dinamisme i els escenaris naturals de *Tempesta a l'Àsia*; vegeu la sobria exaltació de la noblesa del treball d'*El Camí de la Vida*; vegeu, a despit de l'esperit proselitista que desvia la pura de l'obra d'art, totes les realitzacions d'un Eisenstein. També un René Clair ha sabut trobar, amb *Le Million* i *A nous la liberté!*, un camí ben diferent, i tanmateix ple de resultats prometedors; sabran aprendre'n la lliçó els productors americans?

Perquè, dintre la grandesa desmesurada que ha arribat a assolir la producció cinematogràfica ianqui i que ha dut la més jove de les arts a una maduresa perillosa, hom pot trobar ja uns símptomes evidents de putrefacció. Molts crítics independents han començat a assenyalar-ho. I un altre dia em vagarà de comentar un llibre d'Erehnburg, que és un pamflet implacable, però ple de veritats.

RAFAEL TÀSIS I MARCA

AL MARGE DE LA TEMPORADA

Aspectes de la crítica

Resseguint a consciència les diverses etapes evolutives per les quals ha passat el cinema, ens adonarem de la intensitat amb què les ha viscut. Amb la vintena d'anys que ha romàs mut, el cinema ha resseguit una trajectòria sencera. Ha nascut, ha viscut i ha mort. Ha sofert les seves crisis i els seus instants de ressorgiment i esplendor. És a dir, tot un procés amb els seus alts i baixos, un joc complet de reaccions. Són aquestes irregularitats del cinema mut en la seva vida breu, les que han fornit el magnífic conjunt d'experiències, que el cinema sonor ha rebut com una herència preciosa. Un conjunt de característiques que han donat a l'art de la llum i de les ombres aquella complexitat arquetipus de totes les manifestacions del segle XX.

Remarqueu, però, el sentit pragmatista i de cara a la tècnica que ha guiat el cinema a través de les èpoques de la seva evolució progressiva. Mentre la generalitat de les arts han arribat a cristallitzar-se en una direcció determinada o en una tendència renovadora, després d'haver constituït el tema d'una literatura copiosa, el cinema, ben altrament, ha basat els seus passos desenvolupatoris en un progrés estrictament tècnic, estrany al públic, que més tard ha hagut de repercutir a l'exterior, però sempre emancipat de la bibliografia i obeint tan solament a les característiques de vitalitat que li són pròpies.

Aquest divorci existent entre el cinema i les altres arts — que no prové d'altra cosa que de la major o menor intensitat de les relacions que, com a expressions d'art, sostenen amb llurs tècniques respectives — és origen d'una dualitat de procediments crítics. Així com en pintura, posem per cas, un crític no esbrinarà el sentit artístic d'una obra sense la coneixença prèvia dels mitjans tècnics, en cinema són ben poques les vegades que el crític va guiat a examinar el film com a expressió d'art alhora que com a engranatge tècnic complicat. Només alguns ho han aconseguit, després de molt

de treball, i no cal dir les dificultats que encara han de superar i el risc constant a què s'exposen!

La primera causa de tot això, i també la més important, és pressuposada per la naturalesa intrínseca del cinema, el qual no admet la personalitat única i exclusiva, sinó que li cal sempre la col·laboració. Seguint el cas pràctic de la pintura, una obra d'un pintor serà l'expressió d'una personalitat, sense interferències de cap mena per part de ningú. És la recomanació de Max Jacob: «expresseu-vos amb les paraules que us són pròpies». Igualment podríem dir de l'espectacle, de la poesia, de la música (en aquestes dues branques darreres, l'obra d'art roman en un estat latent i únicament reviu en la lectura o en el recital), i àdhuc de l'arquitectura (on no hi ha col·laboració, com podria semblar al primer cop d'ull, sinó subordinació, puix que l'ànima de la construcció és l'arquitecte, tant des del punt de vista plàstic com tècnic), etc.

El cinema, en canvi, es caracteritza per una major complexitat (director, operador, revisor artístic, autor de la trama, els pintors i decoradors, arquitectes i enginyers, els autors de l'acompanyament musical, els tècnics en el muntatge de les llums, etc.). Amb tot i suposar que hi hagi una tònica que s'imposi i doni una unitat al film (generalment la del director), són molts i variats els aspectes des d'on poder-lo comentar. No cal dir que això afeixuga notablement la tasca del crític, al qual li resulta difícilíssim d'abastar-los tots amb una idèntica autoritat i amb un mateix relleu.

Heus ací un punt de vista que dona a la crítica del cinema un caràcter ben distint a la de tota la resta de les arts. Els motius els haurem d'anar a cercar en aquella complexitat característica del segle actual, a què ens referíem en començar, la qual haurà recaigut plenament en el cinema, que, tal com ha dit algun cronista transcendental, n'és fill predilecte, n'és l'expressió viva...

J. AMAT I PINIELLA

NUESTRO CINEMA

Quaderns internacionals de valorització cinematogràfica, publicats per JUAN PIQUERAS. — 7, rue Broca, París

Revista de crítica autènticament independent. La primera que ha reconegut i estudia les possibilitats orientadores del valor social del cinema. La més ben presentada

Subscripció anual (12 números) : DEU pessetes

Els més bells fragments de les pel·lícules d'èxit es troben impressionats en discos de

LA VOZ DE SU AMO

EL TENIENTE SEDUCTOR

TARATATÁ.—Marxa Orq. Blue Star Jazz
DESAYUNO AMOROSO.—Foxtrot AE. 3879

LINGERIE-JAZZ.—Foxtrot Orq. Demon's Jazz
EL ENCANTO DE UN VALS.—Vals AE. 3880

UNA HORA CONTIGO

SIEMPRE SEREMOS NOVIOS.—Vals Orq. Jack Denny
UNA HORA CONTIGO.—Foxtrot Orq. Ambrose
AE. 4055

UNA HORA CONTIGO Jeanette McDonald
SIEMPRE SEREMOS NOVIOS AE. 4057

QU'AURIEZ-VOUS FAIT? Maurice Chevalier
OH! CETTE MITZI AE. 4059

MI ÚLTIMO AMOR

DAME TU MANO.—Cançó-fox José Mojica
MI ÚLTIMO AMOR.—Cançó DA. 1266

RONNY

MARCHA DE PERUSA.—Marxa Orq. Marek Weber
MÁS VALE ASÍ.—Slow-foxtrot AE. 4090

LO QUE SOÑAMOS.—Vals Orq. Marek Weber
ERES ENCANTADORA.—Slow-foxtrot AE. 4091

UN LOCO DE VERANO

ACÁCHATE HERMANA.—Foxtrot Orq. Leo Reisman
ELLA VALE MÁS QUE EL ORO.—Foxtrot Orq. Gus Arnheim
AE. 4100

YES, YES, MY BABY SAYS «YES».—Fox. Orq. Ambrose
NOCHE CELESTIAL.—Vals de la pel·lí- Orq. Leo Reisman
cula «Una noche celestial» AE. 4101

BOMBAS EN MONTE-CARLO

EL AMOR EN LA MARINA.—One-step . Orq. Lewis Ruth coro
UNA NOCHE EN MONTE-CARLO.—Tango. Orq. Marek Weber
AE. 3937

EL CONGRESO SE DIVIERTE

VIVIR, REIR Y AMAR.—Vals Orq. New Mayfair
UNA VEZ PARA SIEMPRE.—Foxtrot AE. 3935

MÚSICA CELESTIAL.—Vals Orq. Marek Weber
¡QUÉ BELLA ES LA VIDA!—Marxa AE. 3936

IL EST CHARMANT

HABLANDO DE PARÍS.—Foxtrot Orq. Demon's Jazz
LA BIGUINE.—Rumba-foxtrot AE. 3931

ES MUY SIMPÁTICO.—Vals Carmen Navascués
HAY QUE CUIDAR OTRAS COSAS C. Navascués y Ti-
no Folgar
AE. 3933

EN PARLANT UN PEU DE PARIS Gustave Nelson
HISTOIRE DE VOIR AE. 4076

EL TENIENTE DEL AMOR

¡CAMARADA, SOMOS LA JUVENTUD!— Orq. Sinfónica y de
Marxa Jazz de Robert
SOMOS BUENOS AMIGOS.—Foxtrot Stolz
AE. 3949

EL FAVORITO DE LA GUARDIA

CUANDO BAILÓ CONTIGO.—Vals Orq. Lewis Ruth
NADA SÉ DE TI.—Foxtrot AE. 3792

EL TRÍO DE LA BENCINA

HACIA EL EDÉN.—Foxtrot Orq. Marek Weber
CARTAS DE AMOR.—Foxtrot AE. 3819

DOS CORAZONES Y UN LATIDO

SÉ MI CAMARADA.—Marxa Six-Eight. Orq. Marek Weber
DOS ENAMORADOS.—Vals AE. 4056

LA REINA DRAGA

PARAÍSO.—Vals Orq. Leo Reisman
AMOR VENDIDO.—Fox (no pertany al Orq. Waring's Pen-
film) sylvanians
AE. 4105

LAS ALEGRES CHICAS DE VIENA

LA CANCIÓN DEL PADRE Mary Isaura
QUIERO A UNA RUBIA Vicente Simón
AE. 3903

LA CANCIÓN DEL PADRE.—Vals Orq. Lewis Ruth

QUIERO A UNA RUBIA.—Vals AE. 3902

Els començos del cine a Barcelona

Sembla que sigui ahir que, un bon dia, aparegueren plantats a les barraques de mala mort dels ravals barcelonins i dels pobles forans uns cartells virolats — successors directes dels famosos *mamaratxos* fets amb roba de sac, anunciadors castissos de melodrames de sang i fetge o de pantomimes esferoides, espectacles tan cars als nostres avui — fent la propaganda de les primeres pel·lícules.

Es tractava d'un espectacle nou, sorprenent, que als ulls de la gent prenia proporcions màgiques i en el qual semblaven tenir intervenció directa les bruixes.

En uns sales rònegues hom havia instal·lat una maquineta negra que es rodava amb una màneta, havia clavat un tros de llençol a la paret, i col·locat unes rengleres de cadires d'esquena a la màquina, la qual, encabida dins d'una gàbia de fusta, treia el nas a fora per un forat rodó.

De sobte s'apagaven els llums, la sala quedava a les fosques del tot. Immediatament una ratlla blanca de llum, que sortia d'aquell forat, tallava la foscor, i apareixien damunt del llençol blanc uns homes de debò, que gesticulaven, que caminaven, seien, corrien, cargolaven el cigarret, que reien o ploraven; de debò, vaja. Uns carers que eren carers, uns boscos que no eren de teatre; un tren corrent a tota velocitat damunt dels rails i llençant espesses glopades de fum per la xemeneia; vaixells de guerra i dels altres enfilant la seva silueta majestuosa vers la mar gran; genets dalt de cavall perseguint-se amb el revòlver a la mà i un mocador que els volava lligat al coll. En fi, un seguit d'escenes que fins aleshores havia estat impossible de presenciar si no era a través de la imaginació, de les novel·les o dels llibres de viatges. La realitat resultava superior al somni. El nou espectacle va sorprendre i meravellar tothom. Ningú no s'explicava com podia ésser; ningú no ho entenia. La sorpresa havia deturat la corda del rellotge de rumiar de la gent, i hom veia una llei de misteri en aquell invent que era clar, entenedor, àdhuc senzill.

Era balder que sortís algun entès a explicar-nos el procediment gràcies al qual hom podia impressionar el moviment i la manera de projectar-lo damunt la tela. Tot i veient-ho, l'encís era tan fort, que preferíem atribuir-lo a causes misterioses. Si no més clara, aquesta explicació resultava més agradable; i per torna, encara afegia un nou encant a la meravella de l'invent.

Aquell bon home que es passava tota la tarda i tot el vespre dintre d'aquella gàbia, assegut en un tamboret, manipulant aquella màquina, era als nostres ulls una mena de taumaturg. En sortir de veure l'espectacle havíem d'anar forçosament a badar, contemplant-lo de prop. El repassàvem de dalt a baix, i ens semblava extraordinari que aquell home que a l'estiu anava en cos de camisa i arromangat de braços, i a l'hivern s'emboicava el coll amb un mocador de llana i duia sabates de simolsa i fumava caliquenyos, fos capaç de fer-la funcionar.

Sembla ahir i d'això fa més de trenta anys, car succeïa abans del noucents. D'aleshores fins ara el cinema ha fet un seguit de salts immensos.

El curiós del cas és que tan bon punt foren projectades ací les primeres pel·lícules

estrangeres, sorgiren els primers productors i intèrprets autòctons. Anaven a les pal·letes; treballaven amb aparells absurds, i mancats, gairebé en absolut, de moneda; però tanmateix feien pel·lícules!

Anoteu. L'any 1895 els germans Lumière patenten el seu invent a França. Doncs bé. Surt el noranta sis un català de trascantó, En Fructuós Salabert, amb dues pel·lícules: *La sortida del públic de l'església*

dotze pel·lícules. Una d'elles, *Lucha de corazonos*, de 1,080 metres, fou impressionada en un dia!

Tot això vol dir que a Barcelona no volien ésser menys que a París. Ens pren la febrada i surten els empresaris, els capitalistes, els operadors i els intèrprets de les cantonades, amb la mateixa abundància que neixen els rovells al bosc després d'unes pluges abundants.

La Tina Jordi i l'Argelagués en «Barcelona y sus misterios»

parroquial de Sans i *La sortida dels obrers de la fàbrica de l'Espanya Industrial*.

L'any següent se'n fa una altra, titulada *Dorotea*, que volia ésser d'època, i que fou interpretada per una companyia d'actors de pantomima.

Després d'aquesta apareix Chomón, amb dues pel·lícules originals: *Los guapos del Parque* i *Se da de comer*. Segons conta Piqueras, Chomón era comparable a Méliès. I després d'aquell, sorgeix Cuesta. Aquest senyor, que era comerciant, es serví del cinema per a fer propaganda del seu magatzem de drogues. De mica en mica s'hi aficionà i acabà per impressionar documentals i pel·lícules amb argument; entre altres, *El ciego de Aldea*, *El pastorcillo de Torrente*, *Los siete niños de Ecija*, etc.

Després, En Baños, que impressionà una pel·lícula per a l'aparell parlant Chromphon, diversos films impressionats pel cantador flamenc nomenat Mochuelo — fins cinema parlant s'ha fet a Barcelona abans d'ésser inventat —, un drama titulat *Secreto de confesión*, crea la Hispano-Film, la qual produeix, des de l'any 1905 fins al 1910, onze pel·lícules amb argument i vint-i-un documentals.

Ve més tard la casa Films-Barcelona, que produeix, en el terme de quatre anys,

Bastim una barraca de vidres al carrer de Craywinckel. Serà el *studio*. Hi encabim unes quantes bambolines, uns bastidors, unes palmeres, un parell de sòcols, uns telons de fons en bastant bon estat. La màquina la posem en un angle; no farà nosa. Quant als intèrprets, els anirem a buscar a les taules de dins del Cafè Espanyol, on n'hi ha un *stock* abundant, que passen l'estona jugant al dòmino o recordant els seus èxits de mimic al Soriano o a l'Arnau, esperant que caigui una contracta del sostre.

Aquests són els bons. Si se'n necessiten més, allargant-se fins a la Rambla s'arreglen actors de sarsuela que no treballen.

I l'argument? No hi havíem pensat. L'operador ja es troba a punt de funcionar. Té la mà posada a la màneta de l'aparell i ara resulta que no havíem pensat en l'argument. Cal engiponar-lo, doncs, a corre-cuita.

S'estableix entre tots una col·laboració tàcita i apressada. D'aquesta col·laboració neixen uns arguments inefables, inspirats en les pantomimes del Soriano i les novel·les de fullotó, o en els melodrames de l'Apolo.

Hom impressiona una *Carmen* que no té res absolutament a veure amb la de

Bizet, però que és molt més pintoresca i divertida que no aquella. Només hem de dir que en aquesta hi representava un paper important En Tor Deseures.

Una *amor de pescadora*, entenedor. Una *Justicia de Felipe II*, que, en aquell temps, fou una pel·lícula sensacional, *ade arte*, amb uns reis i uns nobles deliciosos, que no hem tingut la sort de veure projectar i ens sap molt greu; però de la qual hem tingut ocasió de veure unes fotografies descolorides, que són millors que els cromos de la xocolata. En aquesta pel·lícula sortí també En Tor.

Una *Magda* de fantasia, completament flamenca, amb escenes de toros, l'argument de la qual és redactat en castellà que no hi ha més que mirar. No manquen, en aquesta *Magda*, l'escena de les ganivetades a la taverna, la del brindis a la plaça, la del petó al braç, castís, propi de la flamenqueria de litografia de caixa de tabac o de caixonet de panses.

Una *Tierra de los naranjos*, que sembla una segona edició, un xic corregida, de la sarsuela *El Puñao de Rosas*, però que passa a València. A notar que l'argument era d'En Casimir Giral, l'avui ex-conseller de finances de la Generalitat.

Un *Diego Corrientes*, i una *Chavala*, interpretada per actors de sarsuela i ex-actors de la pantomima — Tormo, Pepe Alfonso, Argelagués, etc. —, que obtingueren aleshores molt èxit. En la primera, que es suposa feta a l'aire lliure, hom anunciava una *sorprendente ejecución escénica — magnífico cartel a cuatro tintas, metraje de 1,225 metros* —, i en la segona, que era, segons diu el programa, una *joya fotográfica, s'exhibien unes caprichosas cascadas i unas gigantescas crestas de abruptas rocas*.

CHAVALA llamará poderosamente la atención por sus bien acertados escenarios y la ganancia del asunto.

Heus ací una llista de les últimes creacions:

MAGDA, drama pasional en tres actos.
ROSALINDA, drama sentimental en tres actos.

NATURALES:

Sevilla, Valencia, Oporto (Portugal), Zaragoza, etc.

CÓMICAS:

Doña Laura y sus pretendientes.

DE ACTUALIDAD:

Machicha brasileña y Tango argentino.
En preparación: Asuntos dramáticos, sentimentales y comedias de sensación.

Afegir a aquesta llista una altra pel·lícula que es titulava *Perdida en la selva*, que era la història lamentable d'una criatura de sis anys, que s'havia perdut, ella, unes falldilles de guardarropa de teatre, unes espadanyes comprades al Pedró i els cabells tallats a

la romana, tot plegat, en el lloc més salvatge de la selva africana, i a la qual salvaven, exposant la seva pell preciosa, uns caçadors de feres amb salafok i calces blanques, canana de caçador de conills d'Al·lella, i revòlver de fer comèdia, esparverant els tres lleons que la voltaven, que eren llogats al Parc i un dels quals quedava mort a l'escena, dic, a la selva, a conseqüència dels trets engegats pels caçadors i perquè des d'un recó, d'on era impossible veure'l, un domador el tenia ben agafat pel coll.

Tot aquest drama africà es descabdellava a la barraca de vidres del carrer de Craywinckel; l'actor encarregat del paper de salvador de la criatura donava mostres d'heroisme en salvar-la i es lluirava de les urpes del lleó saltant una finestra. Imaginieu-vos si devia ésser autèntic, el realisme africà d'aquesta pel·lícula.

I no deixeu de comptar amb *Barcelona y sus misterios* i *Fuerza y Nobleza*. El protagonista era el boxador Jack Johnson, secundat per l'Ardevol. A *Fuerza y Nobleza*, Johnson agafava amb una mà els homes de dalt d'un balcó, els col·locava a terra davant seu; obria la boca, els mostrava aquella seva dentadura enorme, tan blanca i aquests, que ja es veien la mossegada segura, es posaven a córrer, esperitats; i així successivament.

De totes, la que va tenir més èxit de recaptació i de pintoresc fou *Barcelona y sus misterios*. Treta de la novel·la de l'Altadill. La pel·lícula assolí una intensitat melodramàtica que vorejava el grotesc. Hi havia de tot i força. Sang i fetge, moneda falsa, robatoris, crims; el tot degudament corregit i exagerat.

Un dels personatges més destacats d'aquesta pel·lícula era l'Argelagués — actor de pantomima i de teatre, alhora que *régisseur* i director, molt entès, avui injustament oblidat de les empreses, que no es recorden o no es volen recordar de la seva història artística ni dels mèrits concrets com a actor de pel·lícules —, el qual hi representava vint papers diferents i tots ells conscienciosament.

Barcelona y sus misterios fou la més important entre totes les que es filmaren aleshores. Encara se'n parla avui. Els actors pogueren fer-se la il·lusió, en filmar-la, que començaven a ésser uns actors de cine nordamericans. Fins aleshores havien anat a peu. Ara pujaven a cavall, encara que no sabessin gaire de muntar o no en sabessin gens. No venia d'aquí. S'havia de muntar i es muntava. Què podia ocórrer? Que l'actor fos engatgat pel cavall, no massa conforme amb la poca traça del de dalt? Doncs es queia i en paus. I hom s'alçava amb la mà desllorigada o el braç mig esquerdat... que és el que li va succeir al citat Argelagués, en aquesta pel·lícula. Hagué, a conseqüència de la caiguda, d'impressionar vint-i-dues escenes amb el braç embenat, però les impressionà i li sortiren de primera. Si això no és fer pel·lícules, ni mai.

Aquest actor que en el ram de pel·lícules ho tocava tot, i bé, val a dir-ho, el mateix feia de director, que de *régisseur*, que d'actor. La seva llarga experiència com a actor de pantomima i el coneixement dels trucs escènics li ho permetia. Però ell preferia (Passa a la pàgina següent)

Les
superproduccions

les distribueix
a Espanya

S I C E

PRINCIPALS TÍTOLS PROVISIONALS DE NOSTRA PRODUCCIÓ 1932-1933

Ave de Paraíso

Fora de programa. Dirigida per KING VIDOR i interpretada per DOLORES DEL RIO. Totalment filmada en les illes Hawaii.

Buscando fieras vivas

Fora de programa. Documental. Pel famós capturador de feres i proveïdor dels Zoològics de Londres i Buenos Aires, FRANK BUCK. Explicada en espanyol.

Amigos o rivales

Escenificació de la famosa novel·la de MAURICE DEKOBRA, «L'esfinx ha parlat». Quatre estrelles en escena: ADOLPHE MENJOU, LILY DAMITA, ERICH VON STROHEIM i LAURENCE OLIVIER.

Manchuria

Emocionats escenes del banditatge manxurià, pels artistes RICHARD DIX, GWILI ANDRÉ i ZASU PITTS.

La escuadrilla deshecha

La realitat de la vida dintre dels estudis de cine, per RICHARD DIX i MARY ASTOR.

Alma ferroviaria

Obra pòstuma de LOUIS WOLHEIM, amb la col·laboració de JEAN ARTHUR i ROBERT ARMSTRONG.

Amor por obediencia

Episodi real d'espionatge rus, que ens presenta el nou VALENTINO, IVAN LEBEDEF, i la simpàtica BETTY COMPSON.

La melodía de la vida

Drama sentimental de la raça hebrea. Fel·liç interpretació d'IRENE DUNNE i RICARDO CORTÉZ.

La paloma

Retalls de la vida mexicana, per la seva millor intèrpret DOLORES DEL RIO.

¿Nos divorciamos?

Graciosíssima comèdia sobre el divorci.

Los amos del presidio

Escenes del presidi, d'extraordinària comicitat. Ambdues cintes per la parella bufa BERT WHEELER i ROBT WOOLSEY.

Sonorització per sistema R C A PHOTOPHONE

Els començos del cine a Barcelona

(Ve de la pàgina anterior)

fer d'actor. I li agradava fer pel·lícules de perill. Estava a l'aguait de tot quant es produïa a fora i, així que li venia a tomb, procurava aplicar-ho aquí. Si cavalls, cavalls. Si trens, trens. Ell, igual que els de l'estranger, féu el salt clàssic dalt del tren. I el féu trucar. Això és: el que saltà no era ben bé ell; era una aproximació. Altrament, una vegada — això succeí a Montgat —, en una pel·lícula, uns guàrdies civils figurats el perseguïen; ell havia de travessar la via en un moment que el tren estigués a punt de passar. Un xic més tard, i el tren el pesca. Els passatgers, que no sabien de què anava, en adonar-se de l'escena, s'alçaren dels cotxes, i els guàrdies civils de debò, que anaven a la plataforma, anaven a desaparèixer contra el lladre, si els civils camuflats no els haguessin fet adonar de la màquina d'impressionar; l'Argelagués, per la seva banda, cutà a amagar-se darrera d'un marge.

A l'Argelagués l'acompanyaren i col·laboraren amb ell els Carrasco, els Durany i En Balaguer, que era un característic de teatre que sortia a totes les pel·lícules, ara amb patilles, ara sense; els actors de sar-suela Tormo i Alfonso, l'ex-tiple Angeïna

Villar, la Tineta Jordi, En Vila, la Tana Lluó. En fi, tota la pantomima i la sar-suela barrejades.

L'especialitat de l'Argelagués eren els apatxes. En féu una sèrie. Apatxes amb cara de bon noi i aire de ballador de dis-sabtes de la Paloma, encantadors. Aquesta especialitat li valgué el sobrenom del Ghi-one espanyol. Hom l'anunciava d'aquesta guisa als cartells i als programes.

També es cultivava el drama històric. Exemple: *Don Joan de Serrallonga* i *El Sitio de Gerona*, reminiscència discreta de la pantomima del Soriano.

En Jaume Borràs va fer, entre altres, un *León de la Sierra*, bandoler bona persona, caritatiu i defensor del desvalido, amb un parpelleig d'ulls que no calia més que mirar, ens diu l'Argelagués.

Tot això passava vint anys enrera. Avui ja és oblidat. Igualment que ho són les primeres barraques de fusta o les primeres quadres on s'exhibiren pel·lícules estrangeres i del país per primera vegada. I, si més no, a títol de curiositat, valia la pena de recordar-ho.

JAUME PASSARELL

NOTES AL MARGE

POSTAL DE SILVIA SYDNEY. — Perquè eres feta de silencis amassats, i perquè al fons de les teves nines guardaves un secret transparent i impenetrable alhora, els déus t'escolliren, oh Silvia!, per a l'atzar gloriós dels primers termes. Tota tu et cargoles en tu mateixa i somrius pietosament com si retornessis de bondats oblidades a comprensions supremes. El séc del llavi és agre un moment perquè coneix la tebior podrida del fang i l'ull s'omple d'una melangia daurada. Qui et protegirà, Silvia Sydney, de les urpes dels traidors, de les males armes dels dolents, sinó la teva dolçor feta sageta, la teva suau harmonia embolcallada de serenitat? A través de la reixa estretíssima de la teva presó, Silvia, els pentons es quadrículen sobre el món i el fan somriure amb el teu somriure transparent, silencios i clar, d'esfinx amb secret; i el secret d'un remordiment per un peccat que tu no feres però que t'esquinça la teva ànima a l'hora matinal.

LA MES PERFECTA COL·LECCIO DE POSTALS, però també la més des-cosidament lligada — *L'Atlàntida* — em faria cercar, talment com si jo en tingués la culpa, excuses per a G. W. Pabst. Excuses naturalment per al ritme anormal del film i la manera com l'acció sembla precipitada. Hem dit moltes vegades que la funció del director consisteix a seleccionar de l'enorme magatzem d'objectes que és el món, aquells que són expressius de la idea ordenadora. El cineasta es converteix en narrador. Sabíem que hi havia films on el narrador era el mateix protagonista i aleshores calia que l'objectiu tingués la mobilitat d'una pupilla. Sabíem també que, més sovint, el narrador era un home al marge de l'acció i es limitava a seguir-ne els moviments des de fora. I bé: no seria possible una posició intermèdia? Que el cineasta estigués al marge de l'acció, però que, en certa manera, es sentís aravat per ella i endut als termes de passió que ella suscita. Objectivitat i subjectivitat alhora. Sentir les coses com a aliens i al mateix temps a

dintre de nosaltres. No és aquest el cas de *L'Atlàntida*? Pabst explica. No hem pas d'analitzar ara les condicions de la cosa explicada. Angel Ferran n'ha dit coses excel·lents a *La Publicitat*. Però Pabst no resta, no pot restar insensible. Pren — més que a *Carbó*, més que a *Quatre d'Infanteria* — part en l'acció, perquè en realitat no l'explica segons el seu germànic objectiu cinematogràfic, sinó segons la visió torbada i frenètica del tinent Saint-Avit. La camera doncs s'involveu en certa manera al protagonista. Així hi ha molts moments del film que, normalment considerats, són mal lligats, puèrils, absurds; el ritme general del film és anàrquic i desconcertant. Fins i tot hi ha fragments d'una arbitrarietat risible.

Però... estem cercant excuses per a Pabst. Són això defectes de direcció? La manca d'illació de la narració, la successió dels episodis sense preparació de cap mena, l'aire d'al·lucinació dels rostres, la sensació misteriosa de naturalitat que donen les coses extraordinàries, no són presentades per G. W. Pabst com una correlació exacta del pensament torbat, obsessionat del tinent Saint-Avit. Perquè aquesta seria l'única possibilitat de salvar críticament aquest esplèndid àlbum de postals turístiques amb què ens ha obsequiat — des de Nero Film — G. W. Pabst. — D.-P.

LA REPRODUCCIO SONORA INTEGRAL. — S. S. A. Watkins, cap del servei d'enregistrament de la Western Electric, ha donat un interviu a la revista *The Cinema*, de Londres, en el qual anuncia un progrés important per al cinema sonor. Es tracta de la reproducció sonora íntegra de les altes i baixes freqüències per al film parlant; aquest sistema de reproducció sonora íntegra permet de reproduir una octava de freqüències més enllà del més alt límit actual, resultant així la més absoluta fidelitat tant en la música com en la veu.

Segons Watkins, aquest perfeccionament no comporta la inutilització del costós aparellatge actual, sinó només modificacions de poca importància.

COLISEUM

Aquesta nit en
SESSIO DE GALA
presentació de

MARLENE DIETRICH

la més destacada figura de la pantalla mundial en

EL EXPRESO DE SHANGHAI

sota la direcció de
Joseph Von Sternberg
i amb la col·laboració de
Clive Brook, Ana May Wong, Warner Oland, Eugene Pallette, Gustav Von Gelfertitz, etc.

Es un film "Paramount"

UN ESDEVENIMENT!

Pròxima presentació a Barcelona del sensacional film

de **HOWARD HUGHES**
(que féu *Angels de l'Infern*),
dirigit per
HOWARD HAWKS
(realitzador de *L'esquadrilla de l'alba*)

EL TERROR DEL HANPA

El més formidable anatema llençat contra el "gangsterisme"

El terrible flagell que assota Chicago i altres grans ciutats nordamericanes.

Per **PAUL MUNI, KAREN MORLEY, ANN DVORAK**
i **BORIS KARLOFF**

Un film d'impressionant dramatisme portat amb un ritme accelerat, de qualitat eminentment cinematogràfica.

MOLT AVIAT, ESTRENA DE

Un film realista de típic ambient parisenc, realitzat per **ANATOLE LITVAK**

1932 - 1933

ART FILMS

PRESENTA

Dassan
(L'ILLA DELS PINGÜINS)
Original film en castellà

Tembi
(EL COCODRIL SAGRAT)
Explicada en castellà

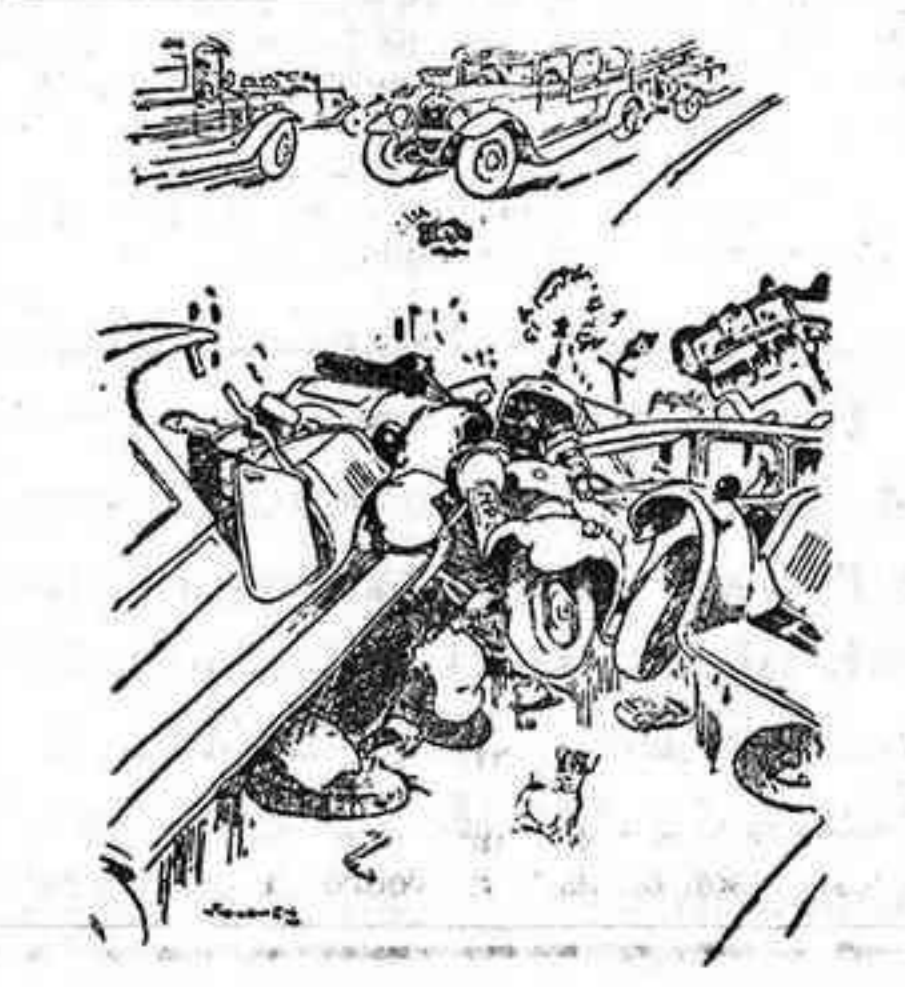
La lucha por la vida
Film rus representant la lluita entre bèsties per viure

La sinfonía de la montaña
(Poema musical)

Los bajos fondos de Varsovia
Film rus independent

Eclair Journal
El millor noticiari europeu explicat en castellà

25 Educational Pictures
Pel·lícules d'un rotllo, sobre Pesca, Ciutats, Viatges, Caceres, etcètera.
Explicades en castellà

El gos. — Massa poc! Així apendran de circular!
(Punch, Londres)

El fabricant d'armes. — Quina barra!... I és de la meva marca!
(Gringoire, París)

—La meva dona és capaç de garlar una hora sobre un sol tema.
—Doncs la meva no necessita ni tema.
(The Passing Show, Londres)

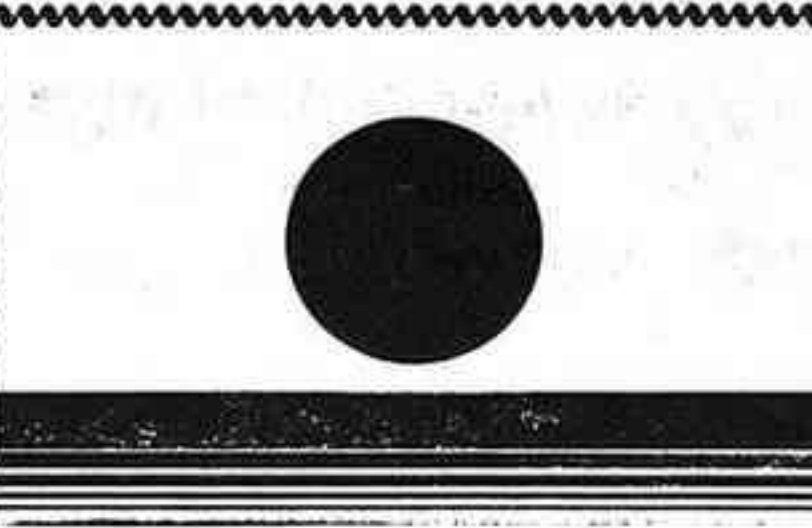
La broma del nen
(Nebelspatter, Munic)

Aviat estrena

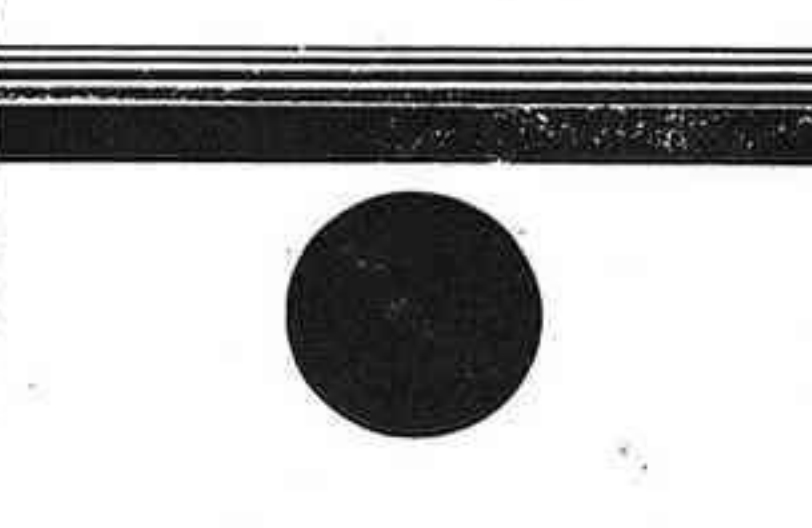
TITANIC

DIRECTOR: **E. A. DUPONT**

PRODUCCIO: British International Pictures

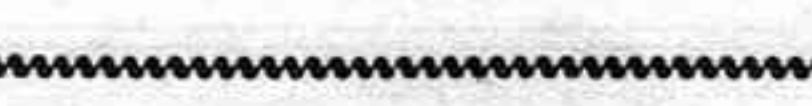

MAM'ZELLE NITOUCHE
por **Raimu Janie Marèse Alerme**

Hom podrà veure-la aquesta temporada al

TIVOLI

RADIO I DISCOS

Música i Ràdio

Són avui en gran nombre els que només tenen referència de la música per la que reben de la T. S. F., i això, que potser no té tant abast pel que fa a la música frívola, sí que en té pel que fa a la música escollida, ja que hi ha qui no tindrà mai voluntat per assistir a un concert, i, pel contrari, cuita a connectar el seu aparell quan sap que s'ha de radiar una representació lírica o un concert en el qual actuen artistes d'anomenada; és a dir, hi ha oients de música amb els quals només cal comptar quan l'escolten via èter.

Però de tots és coneguda la diferència que, tot i la perfecció actual de la ràdio, hi ha encara per anivellar l'emissió amb la recepció. L'obra que s'executa a l'estudi arriba deformada al receptor i per això l'audiència que proporciona l'altaveu és distinta de la que es pot escoltar a la mateixa sala on s'executa. La tècnica, indubtablement, amb el seu progrés podrà fer molt per millorar la recepció, però estudiat l'afer des d'un punt de vista musical i comptant amb les condicions actuals, hi ha moltes modificacions a fer, tenint en compte que no en tots els gèneres de música ni amb diferents instruments o agrupacions hi ha les mateixes dificultats: cal saber la millor o pitjor condició radiofònica de les obres i dels instruments.

Evidentment, el millor sembla ésser la producció d'obres especials concebudes i instrumentades d'acord amb les necessitats de la ràdio. No és difícil que d'ara endavant es vagi creant una producció musical exclusivament radiofònica, però sense voler prejutjar, no és aventurat el dubte sobre la

qualitat musical de les obres, puix que moltes d'elles surten dels concursos que organitzen les emissores i aquesta música d'oposició ja és sabut que té un valor dubtós. El pitjor inconvenient serà el de no interessar al radio-oient, que espera de la ràdio que li serveixi les mateixes obres que es donen en els concerts o en els teatres i sales d'espectacles. Aquesta música, a més a més, no s'improvisa, i mentre arriba esdevé més pràctic estudiar quins efectes musicals pateixen més amb la ràdio, a fi de tractar d'evitar-los.

Les principals dificultats, com és fàcil d'experimentar, resideixen en la reproducció dels sons aguts, que comporta una confusió entre els instruments per la fusió de diversos timbres, la qual cosa destrueix l'harmonia dels conjunts. També se'n ressenten molt determinats instruments de percussió, com són els timbals. El triangle de metall perd la seva brillantor característica. N'hi ha d'altres que si individualment es reproduïen bé, els conjunts pateixen, com són els instruments de corda en general i particularment els violins. Els instruments de fusta també són bé, però són possibles confusions de timbres, com esdevé entre el clarinet i la flauta. Els instruments de metall, quan amb ells no es fa un abus, es reproduïen amb facilitat.

D'això hi ha diverses maneres de sortir-ne i el més fàcil és substituir uns instruments per altres. Així els contrabaixos, de molt difícil percepció per la ràdio, són substituïts pels instruments baixos de metall. Molt hi pot fer però la modificació de la disposició de l'orquestra entorn del micrò-

fon, i sempre que s'obtinguin resultats, és millor preferir aquest sistema a l'altre, poc respectuós amb els desigs dels autors de les obres.

També ací, com en els discos, el gènere musical més apte per a la reproducció és la música de cambra, però malauradament és difícil que pugui interessar al conglomerat diforme i heterogeni que s'anomena públic radio-oient. La manca de contrastos violents, en aquell gènere, també ajuda molt a la claredat.

Referint-nos als autors, en general, aquells en les obres dels quals es descobreixen línies ben definides, són bons per a la ràdio; és el cas de la música de Bach i també de totes les obres que s'aguanten amb el ritme. Però amb els autors moderns, i si es vol també amb molts romàntics, ja hi ha més dificultats, originades per la complexitat dels elements, i per això molt hi fa comptar amb estudis ben disposats.

A través de la ràdio no s'observa ni es segueix la proporcionalitat entre els pianos i fortíssims. En aquest aspecte no hi ha més que suplantar l'autoritat del director d'orquestra i confiar la regulació al controlador de l'emissió, que ho farà certament d'una manera mecànica, però molt més efectiva que amb els gestos del director. En aquest aspecte és interessant la idea d'algunes emissores d'aïllar el director d'orquestra amb una paret de vidre i tenint al seu costat un altaveu; així sentirà més el conjunt per l'altaveu que no per l'audiència directa, cosa que el farà actuar tenint en compte les característiques de l'emissió radiofònica.

Tot això, però, sembla fàcil de concretar amb unes normes, però en realitat és difícil de seguir al peu de la lletra, molt més si es té en compte que avui dia és un fet que el que més interessa al radio-oient són les retransmissions, i amb aquestes poc hi ha a fer, encara que les anteriors consideracions no hi facin nosa.

J. G.

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

RADIO MARELLI
LO MILLOR EN RADIO
AUTOTRACCION ELECTRICA, S.A. - MOYA, 6-8 - TELEF 77420

NOTES DIVERSES

Una nova classe d'emissions

Des de fa algun temps, hom pot remarcar que certes emissores angleses fan uns programes molt estranys. Hom pot escoltar el soroll dels peus d'una dansarina en moviment, la lluita de dos boxadors i fins els crits d'una foca o els udols d'un lleó. Els radioescotes s'han preguntat el que passava. Es tracta solament d'una sonorització de les emissions de radiovisió, efectuades quatre vegades per setmana per l'Emissora Nacional Anglesa sobre 261 m. de longitud d'onda.

La illa més radiofònica

La illa de Java és un dels territoris millor equipats des del punt de vista de la T. S. F. Java posseeix dotze emissores, de les quals set tenen més de 40 kw. Totes les emissions destinades a assegurar les comunicacions entre Asia, Europa i Amèrica es fan amb onda curta. L'escolta amb onda curta és també molt practicada a Java, car és un dels llocs més favorables per a la recepció.

L'exposició de ràdio anglesa

L'Exposició britànica de l'Olympia acaba de tancar-se; han calgut uns quants dies per a conèixer definitivament els resultats obtinguts, els quals sobrepassen els que s'esperaven.

Els organitzadors confiaven que, gràcies als seus esforços, visitarien l'Exposició unes 150.000 persones; malgrat l'ona de calor, han estat 170.000 els visitants.

S'han venut 2.000.000 d'aparells, dels

quals 800.000 són elèctrics, cosa que representa una suma de 30 milions de lliures. Es registra demés una venda de 5 milions de lliures de làmpares, de 10 milions de lliures de piles i de 5 milions de lliures de peces variades.

Els encàrrecs d'exportació han passat, d'un valor de 60.000 lliures l'any passat, a 200.000 lliures aquest any. La Gran Bretanya ha aconseguit ocupar el tercer lloc entre els països exportadors de T. S. F.

El resultat d'aquest augment ha portat com a conseqüència ocupar 20.000 obrers de més i adquirir 250.000 peus quadrats per a un nou cos d'oficina.

Quant a la publicitat, s'hi dedicarà aquest any una suma d'un milió de lliures esterlines.

Una estació francesa a Xangai

Quan en el mes de febrer passat els japonesos atacaren i cremaren les casernes xineses de Xangai, varen ésser tramesos a aquesta ciutat reforços de tropes franceses. Va instal·lar-s'hi una emissora de 10 wats per al servei ràdio-municipal.

L'Aliança Francesa, que es cuida de la propaganda francesa a l'estranger, s'ha incautat d'aquesta emissora i l'ha amplificada. Ara és una estació de 250 wats, l'emissora F. F.-2, que emet amb 224 metres. Tenen lloc cada dia tres concerts de discos. Es retransmeten els concerts donats a la ciutat i les conferències de l'Aliança Francesa, i el director actualment està estudiant la possibilitat de retransmetre les emissions de Pontoise. Dins de poc s'hi organitzarà un servei d'informacions.

L'esmentada emissora és escoltada perfectament en tota la regió de Xangai.

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

Et Sr.

que viu a

carrer n.º es subscriu a **MIRADOR**

del preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.

de de 193.....

Signature

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correns: Apartat 100
Telef. "Carbur" 233

BARCELONA
Mallorca, 233

Telèfon 72015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: **OXIGEN 99%**; **DE PURESA**, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: **ACETILEN DISSOLT**, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: **FERRO MANGANES I FERRO SILICI** :: **SOCARRIMAT I SECAT** de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: **CALEFACCIÓ INDUSTRIAL** de laboratoris i domèstica :: **GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES**, materials d'aportació per la **SOLDADURA AUTOGENA**.

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

UN ACLARIMENT!...

¿Per què diem que l'estació subterrània de la Plaça de Catalunya (trens del Nord i Metro Transversal)

és el mitjà de publicitat més formidable que avui dia existeix al nostre país?

Feu comparances amb el sistema de més difusió emprat fins ara i donareu raó a la nostra asseveració.

MITJÀ	QUANTITAT DE PROBABLES LECTORS DELS VOSTRES ANUNCIS	PREU	DURACIO
Prensa Diària.	150.000 (com a màxim).	1.800 ptes. una pàgina	Un dia
Plaça de Catalunya (Estació Subterrània) Trens del Nord i Transversal.	3.000.000 (actualment). (Dades oficials controlades pel Departament d'Estadística).	600 ptes. (dotze espais de gran tamany, un a cada estació).	Al mes

"Agencia General de Anuncios"

BARCELONA: Casp, 26, pral. - Telèf. 16606

Carrer de Tarragona, 7, 2.º - MADRID